

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา
ตำบลโพน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์

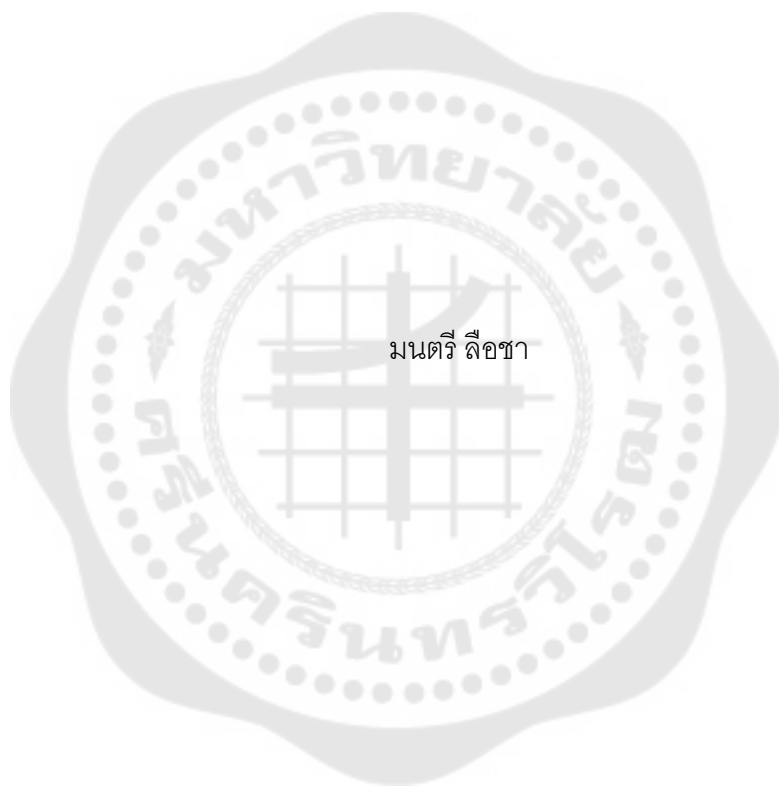
FACTORS AFFECTING SUCCESS OF PRAE-WA SILK COMMUNITY ENTERPRISE
IN PHON, KHAM MUANG DISTRICT, KALASIN PROVINCE

มนตรี ลือชา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2565

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา
ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

FACTORS AFFECTING SUCCESS OF PRAE-WA SILK COMMUNITY ENTERPRISE
IN PHON, KHAM MUANG DISTRICT, KALASIN PROVINCE

MONTREE LUECHA

A Master's Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
(Public Policy and Management)
Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

สารนิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา

ตำบลโพธิ์ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ของ

มนตรี ลือชา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร. รุสดี หวันสู)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โกสินทร์ เตชะนิยม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีชญานันท์ นักพ็อน)

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
ผู้วิจัย	มนตรี ลือชา
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. รุสตั้ม หวันสู

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมจากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 271 คน ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประสบความสำเร็จในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับความสำเร็จมากที่สุดคือ การมีผลกำไรให้แก่สมาชิก รองลงมา คือ การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างความมั่นคงในการดำเนินงาน การพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุดคือ ด้านการตลาด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ ผู้นำ และการเงิน ตามลำดับ ส่วนปัจจัยการจัดกลุ่มไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

คำสำคัญ : ปัจจัยสนับสนุน, ความสำเร็จ, วิสาหกิจชุมชน

Title FACTORS AFFECTING SUCCESS OF PRAE-WA SILK
 COMMUNITY ENTERPRISE
 IN PHON, KHAM MUANG DISTRICT, KALASIN PROVINCE

Author MONTREE LUECHA

Degree MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION

Academic Year 2022

Thesis Advisor Dr. Roostum Vansu

This research had the following objectives: 1) to study the success of PRAE-WA silk community enterprise in Phon, Kham Muang district, Kalasin province, and 2) to study the factors affecting success of PRAE-WA silk community enterprise in Phon, Kham Muang district, Kalasin province. It is quantitative research by collected from questionnaire with sample group of 271 members of PRAE-WA silk community enterprise in Phon, Kham Muang district, Kalasin province. The results showed that PRAE-WA silk community enterprise in Phon, Kham Muang district, Kalasin province in overall success was at high level. The aspect with the highest level of success was having profits for members, followed by grouping to carry out activities with operational stability, development and improvement of community enterprises and community enterprises can be self-reliant, respectively. The factors that most affect success were marketing, followed by participation, state support, leadership and finance, respectively. The grouping factor did not affect the success of PRAE-WA silk community enterprise in Phon, Kham Muang district, Kalasin province

Keyword : Supporting factors, Success, Community enterprise

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอเทิดทูนบูชาอาจารย์คุณ พระคณาจารย์เงินธรรมชาติวิทยาภรณ์ (เย็นเขียวมหาเถระ) พระอุปัชฌายาจารย์ผู้มีพระคุณสุดประเสริฐ ที่อบรมเลี้ยงดูด้วยรักและเมตตา ทั้งยังส่งเสริมการศึกษาให้ศิษย์มีปัญญาไว้ในศาสนธรรม และสรรพวิชาการทั้งหลาย อีกทั้งพระอาจารย์อา พระอาจารย์เงินคณาณัตจันท (เย็นงั่ว) ที่สานต่อพระคุณเมตตาสนับสนุนทุนการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตในครั้งนี้ และยังมีศิษย์พี่ศิษย์น้องทั้งในวัดมิ่งกรมลาวาส และวัดบรมราชากาญจนภิเษกอนุสรณ์ ที่ได้ถวายกำลังใจและให้การช่วยเหลือในการเรียนและให้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์เล่มนี้อีกด้วย

ขอรำลึกคุณแห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันแห่งเกียรติภูมิสรรสร้างความรู้และความเจริญอกงามแห่งชีวิต ขอเทิดทูนเกียรติบูชาครุคุณ แต่ ผศ.ดร.ปรีชญาณ์ นักพ่อน หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ อาจารย์ ดร.รุสตั้ม หวันสู ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร.จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ และ อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อึ้ง ผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะตลอดจนตรวจตรา แก้ไข กำกับติดตามความคืบหน้า กรุณาดูแลเอาใจใส่ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง รวมทั้ง คณาจารย์ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสานวิชาการทุกท่าน ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ ส่งมอบความรู้อันมีค่า ครูอาจารย์ผู้เคยพร่ำสอนอบรมมาแต่ประถมวัยจนถึงมหาวิทยาลัยทุกท่าน และเจ้าหน้าที่ภาควิชารัฐศาสตร์ ทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกตลอดมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา และญาติธรรม ผู้ที่คอยเป็นกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน รวมทั้งเพื่อนมหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ ปีการศึกษา 2562-2563 ทุกคน ที่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา ทั้งในการเรียนและการทำวิจัยในครั้งนี้

มนตรี ลือชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	5
ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	5
ขอบเขตด้านเวลา.....	5
ขอบเขตด้านพื้นที่	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน	7
2.1.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน.....	7
2.1.2 องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน.....	8

2.1.3	ประเภทของวิสาหกิจชุมชน	10
2.1.4	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน	11
2.2	แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐสำหรับวิสาหกิจชุมชน	16
2.2.1	ความหมายของแนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐที่มีให้กับวิสาหกิจชุมชน	16
2.2.2	พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548	17
2.2.3	พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534	18
2.2.4	นโยบายรัฐบาล (พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา).....	19
2.3	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	21
2.3.1	ความหมายของภาวะผู้นำ.....	21
2.3.2	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	22
2.4	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก	26
2.4.1	ความหมายการมีส่วนร่วม.....	26
2.4.2	กระบวนการมีส่วนร่วม	28
2.3.1	ความหมายของภาวะผู้นำ.....	30
2.3.2	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	31
2.4	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก.....	35
2.4.1	ความหมายการมีส่วนร่วม.....	35
2.4.2	กระบวนการมีส่วนร่วม	36
2.4.3	ประเภทการมีส่วนร่วม	39
2.4.4	ลักษณะการมีส่วนร่วม.....	41
2.4.5	ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม	43
2.5	ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัด กาฬสินธุ์.....	45

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	57
จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำมาใช้ในการทดสอบ การวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	74
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	74
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบล โพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.....	77
ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัด กาฬสินธุ์.....	87
ผลการทดสอบสมมติฐาน	93
สมมติฐานการวิจัย	93
ผลการทดสอบสมมติฐาน	93
ผลการตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)	96
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	98
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	98
5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	98

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	98
5.1.3 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.....	100
5.1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.....	102
5.2 อภิปรายผล	102
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	106
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	106
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	107
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก.....	112
ประวัติผู้เขียน.....	121

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์ปีด้านวิสาหกิจชุมชน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	56
ตาราง 2 โครงสร้างของเนื้อหาหรือประเด็นที่จะมุ่งวัด และข้อคำถามที่จะใช้ในการวัด	60
ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	75
ตาราง 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการจัดการกลุ่ม	77
ตาราง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านผู้นำ	78
ตาราง 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการตลาด	80
ตาราง 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วม	81
ตาราง 8 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการสนับสนุนของรัฐ	83
ตาราง 9 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเงิน	85
ตาราง 10 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวม	86
ตาราง 11 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้	87
ตาราง 12 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิก	88
ตาราง 13 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความมั่นคงในการดำเนินงาน	89

ตาราง 14 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง90

ตาราง 15 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน 91

ตาราง 16 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวม 92

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) 94

ตาราง 18 ค่า Tolerance และ VIF (Variance Inflation Factor) ของตัวแปรพยากรณ์..... 96

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากสถานการณ์ปัจจุบันในประเทศไทย สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งยังเกิดภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ระบบของเศรษฐกิจชุมชนได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน ซึ่งระบบเศรษฐกิจชุมชนถือว่าเป็นระบบเศรษฐกิจฐานรากที่มีความสำคัญ ควรได้รับการเสริมสร้างให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน วิสาหกิจชุมชนเป็นรูปแบบการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เอื้อกับดำรงชีวิตของชาวบ้านได้อย่างมั่นคงและเข้มแข็ง (วัฒนจิรัชย์ เวชชนินนาท และคณะ, 2564) เศรษฐกิจฐานรากมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจภาคส่วนนี้มาโดยตลอด ดังจะเห็นในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 ซึ่งได้กำหนดให้เร่งรัดพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยให้ความสนใจกับการเพิ่มมูลค่าผลผลิตการเกษตร สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์หรือวิสาหกิจชุมชน มีการตราเป็นกฎหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรพัฒนาหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และมีวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนทั่วประเทศ จำนวน 132,927 แห่ง ซึ่งหลายแห่งมีผลประกอบการอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจระดับหนึ่ง (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน, 2562) ในอดีตที่ผ่านมาวิสาหกิจชุมชนเป็นองค์กรภาคประชาชน ซึ่งเกิดจากการที่ชุมชนมีการรวมตัวกันประกอบธุรกิจในระดับรากหญ้า ไม่มีรูปแบบและไม่ได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเพ่งและพาณิชย์ การสนับสนุนจึงไม่เป็นระบบ และไม่มีเอกภาพ ทำให้มีปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบางแห่งไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชน เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ บางครั้งมีการสนับสนุนจากรัฐ แต่ไม่ตรงความต้องการที่แท้จริง (ลักขณา อินทร์ปิ้ง, อารดา ชัยเสนา และรัชดา ภัคดียิ่ง, 2563) ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจจากตัวเองสู่ครอบครัวเป็นวิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เมื่อเติบโตขึ้นจนกลายเป็นวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้าสู่กระบวนการแห่งการแลกเปลี่ยนที่มีความซับซ้อนกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามในการดำเนินวิสาหกิจชุมชนในแต่ละพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งสภาพสาธารณูปโภคพื้นฐานของชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ตลอดจนสภาพทางภูมิสังคม ความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ให้กับเศรษฐกิจฐานราก (ชเนตตี พุ่มพุกฤษ และนฤมล อนุสนธิ์พัทธ์, 2563)

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต รวมไปถึงส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ด้วยการส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดรายได้ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันในชุมชน พัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการ (สัญญา เคนาภูมิ, 2558) การสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานขององค์กรชุมชน ซึ่งวิสาหกิจชุมชนจากพระราชดำริที่สำคัญประการหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับการสร้างความแข็งแรงให้ชุมชน ด้วยการสร้างโครงสร้างพื้นฐานหลักที่จำเป็นต่อการผลิต อันจะเป็นรากฐานนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในระยะยาว เมื่อชุมชนแข็งแรงพร้อมดีแล้ว ก็อาจจะมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการยกระดับรายได้ของชุมชน (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2561) นอกจากนี้ วิสาหกิจชุมชนเป็นธุรกิจหรือกิจการของชุมชนที่ดำเนินกิจกรรมการผลิต การแปรรูปสินค้าและบริการ โดยวิธีการผลิตที่ไม่ได้ซับซ้อน ใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายในชุมชนมีเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วิถีความเป็นอยู่ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมของชุมชน และมุ่งตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก หากมีช่องทางและความเป็นไปได้ในทางธุรกิจจึงขยายไปสู่ตลาดภายนอกชุมชน (อุทัย ปริญาสุทธีพันธ์, 2560)

วิสาหกิจชุมชนบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทั้งหมด 8 กลุ่ม มีสมาชิกทอผ้าไหมแพรวา จำนวน 840 คน และผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ผลิตจากวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยอาศัยภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นหลักในการผลิตสมาชิกกลุ่มมีทักษะและความชำนาญในการทอผ้าและมีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ลวดลายผ้าแบบใหม่ๆ ซึ่งทำให้ผ้าไหมแพรวาของกลุ่มมีคุณภาพและมาตรฐาน การดำเนินงานและการจัดการกลุ่มมีแนวทางการบริหารจัดการในรูปแบบสหกรณ์ มีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ และวางแผนการดำเนินงานโดยมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้แก่คณะกรรมการแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน เมื่อเกิดปัญหาที่เร่งด่วนกลุ่มฯ ก็สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนมีการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม นอกจากนี้ มีการรวมกลุ่มทั้งในและต่างจังหวัดเพื่อช่วยเหลือกันในการผลิต การจำหน่าย การประสานงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น อำเภอคำม่วง อำเภอสามชัย อำเภอสมเด็จ อำเภอสหัสขันธ์ และเครือข่ายจังหวัดใกล้เคียง เช่น ขอนแก่นมหาสารคาม ร้อยเอ็ด บุรีรัมย์ สุรินทร์ และอุบลราชธานี และยังได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในด้านงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ หรือการแนะนำให้ความรู้ทาง

วิชาการเกี่ยวกับการดำเนินงาน การควบคุม ดูแล และตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน ในอดีตผ้าไหมแพรวาในชุมชนบ้านโพนเป็นผ้าที่ชาวผู้ไทผลิตเพื่อใช้สอยในชุมชน ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายเหมือนปัจจุบัน จุดเริ่มต้นความมีชื่อเสียงคือ การได้รับการสนับสนุนและก่อตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ ภายใต้โครงการศิลปอาชีพพิเศษในสมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ เมื่อ พ.ศ. 2521 ต่อมาการทอผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทบ้านโพนเกิดการขยายตัวทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ใน พ.ศ. 2556 ได้รับตราสัญลักษณ์สินค้าคุณภาพของกรมส่งเสริมการเกษตรและได้รับคัดเลือกเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว จากการดำเนินงานเป็นกลุ่มอาชีพก็ได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมีการสร้างศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทผ้าไหมแพรวาบ้านโพนเพื่อเป็นแหล่งจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแพรวาของชุมชนในปี พ.ศ. 2552 ผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญา (Intangible Cultural Heritage) เพื่อยกย่องภูมิปัญญาของชาวผู้ไทที่แฝงไว้ในงานหัตถกรรมแบบดั้งเดิม (นิตยา วรรณกิตร์, 2558) ซึ่งชุมชนบ้านโพนเป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงในเรื่องแหล่งกำเนิดของผ้าไหมแพรวาที่มีความงดงามและความประณีตในการทอ มีลักษณะเด่นด้านลวดลายของผ้าที่มีกรรมวิธีการสร้างลวดลายด้วยการทอขีดและการทอด้วยการจกเส้นไหมหลากหลายสีเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดสีสันและลวดลายรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าก็มีความเรียบเนียนเป็นเนื้อเดียวกับพื้นของผืนผ้า การทอผ้าแพรวาจึงเป็นภูมิปัญญาชั้นสูงจนได้รับการยกย่องว่าเป็น “ราชินีแห่งไหม” โดยเฉพาะผ้าไหมแพรวาของชุมชนบ้านโพนนับเป็นผ้าไหมลายมัดหมี่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มและโดดเด่นจนกลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน (นิตยา วรรณกิตร์, 2558)

จากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดงคำมวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นการดำเนินงานที่มีความเข้มแข็ง ประกอบกับการศึกษาเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนจะศึกษาในเรื่องการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืนแต่วิสาหกิจชุมชนหลายแห่งยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดงคำมวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการเป็นต้นแบบให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการจัดการกลุ่มส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ปัจจัยด้านผู้นำส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ปัจจัยด้านการตลาดส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
4. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
5. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของรัฐส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
6. ปัจจัยด้านการเงินส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ การมีผลกำไรให้แก่สมาชิก ความมั่นคงในการดำเนินงาน การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน

2. ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

- 2.1 การจัดการกลุ่ม ได้แก่ การรวมกลุ่ม การพึ่งตนเอง และการเสริมสร้างความรู้
- 2.2 ผู้นำ ได้แก่ ภาวะผู้นำที่เป็นทางการ และภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ
- 2.3 การตลาด ได้แก่ ผลិតภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมทางการตลาด
- 2.4 การมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
- 2.5 การสนับสนุนของรัฐ ได้แก่ งบประมาณ และการจัดอบรมให้ความรู้
- 2.6 การเงิน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน การวางแผนด้านการเงิน และระบบการจัดทำบัญชี

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 840 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์, 2564) และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 271 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาด้วยการคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5

ขอบเขตด้านเวลา

โดยศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในระหว่างปี 2562 – 2564 และดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยในเดือนสิงหาคม 2565

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาคือ ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้เข้มแข็งและเติบโตอย่างยั่งยืน

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมายถึง กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีโครงสร้างบริหารกลุ่มชัดเจน และมีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อช่วยเหลือสมาชิกให้มีสภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้น โดยร่วมกันผลิตและจำหน่ายสินค้า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การจัดการกลุ่ม ผู้นำ การตลาด การมีส่วนร่วม นโยบายภาครัฐ และการเงิน

ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หมายถึง มุมมองของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีต่อความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ การมีผลกำไรให้แก่สมาชิก ความมั่นคงในการดำเนินงาน การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 2

บททวนวรรณกรรม

ในการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบล โพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

2.2 แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐสำหรับวิสาหกิจชุมชน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

2.5 ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน

2.1.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า “วิสาหกิจ” แปลจากภาษาอังกฤษว่า “Enterprise” ซึ่งแปลว่า “การประกอบการ” แต่ในปัจจุบันมีคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” (SMCE: Small and Micro Community Enterprise) เกิดขึ้น ซึ่งผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชน จนกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลโดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยมีหลักการคิดที่สำคัญ คือ สร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุด และเอาเปรียบผู้บริโภค

วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมาร่วมมือกันทำอะไบบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์ แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน มากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ท ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจ

ไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนคือ การเน้นการช่วยเหลือกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2562, น.9-10)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ให้ความหมายของคำว่า วิสาหกิจชุมชนไว้ว่าหมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการ ดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการ พึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชน, 2558)

อารี วิบูลย์พงศ์ และคณะ (2559, น. 5) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมของชุมชนโดย ชุมชน เพื่อชุมชน และเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนทางสังคมของ ชุมชนในการดำเนินกิจการของชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมของชุมชนเกี่ยวกับการผลิต สินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพัฒนาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.1.2 องค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน

โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้า มาแข่งขันทางการค้าให้ได้รับการส่งเสริมด้านความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของ วิสาหกิจชุมชนให้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็น ผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้นต่อไป เสรี พงศ์พิศ (2558, น.40) ได้อธิบายว่า วิสาหกิจ ชุมชนมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการคือ

- 1) ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
- 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
- 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
- 4) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
- 5) ดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นระบบ

6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ

7) มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป้าหมาย

และทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจรไว้ 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับปฐมภูมิ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัยในการนำทุนชุมชนมาใช้เหมาะสม การร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ 2) ระดับสูงขึ้นไป ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัยเทคโนโลยีและการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ และความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไปในอนาคต และ 3) การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน

จินตนา กาญจนวิสุทธิ (2558, น. 5-6) กล่าวถึงองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการหลัก อาจมีบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในลักษณะของการถือหุ้นได้เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือแต่ไม่ใช่ผู้ถือหุ้นใหญ่ที่จะทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด แต่อาจนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมโดยชุมชน ชุมชนมีความรู้ มีภูมิปัญญา หากชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมชุมชนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยไม่เลียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จจากแหล่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของชุมชน
4. มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยประยุกต์ให้ผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ คือ มีหลายประสานและฉีกกำลังและเกื้อกูลกัน
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ ซึ่งการเรียนรู้คือหัวใจของกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เป็นวิสาหกิจชุมชนบนฐานความรู้

7. มีการพึ่งพาตนเอง เป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการประกอบการในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับแนวคิดองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน คือ ชุมชนเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดำเนินการหลัก โดยชุมชนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้และการผลิตที่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

2.1.3 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

ประเภทวิสาหกิจชุมชนมีนักวิชาการได้ให้นิยามไว้ดังนี้

จินตนา กาญจนวิสุทธิ (2558, น.6) โดยกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. วิสาหกิจชุมชนผลิตผลัด ไม่ใช่การเชื่อมโยงที่ถูกต้องพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น มีการผลิตหลักอยู่ 5 ชนิด คือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไป และผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน

2. วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถออกสู่ตลาดใหญ่ได้ เพราะมีลักษณะเฉพาะตัวมีเอกลักษณ์ท้องถิ่นบางอย่าง หรืออาจมีสูตรเคล็ดลับ หรือมีคุณภาพดีในระดับมาตรฐานสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้ เป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2559, น. 5) โดยกล่าวว่า วิสาหกิจชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ระดับพื้นฐาน ได้แก่ วิสาหกิจที่มีการประกอบการเพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการที่จะนำไปใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค มุ่งเน้นการลดรายจ่าย การประหยัดและออม เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียง ทั้งระดับชุมชน ครัวเรือน และระหว่างชุมชน หรือเรียกว่า วิสาหกิจแบบพอเพียง

2. ระดับพัฒนา ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการขยายช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้นจากชุมชนตนเองไปยังชุมชนอื่นมีการประกอบ เพื่อให้เกิดผลผลิตหรือการให้บริการ เพื่อการลดรายจ่าย และมีส่วนเหลือสามารถนำไปแบ่งปันแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายให้เกิดรายได้เพิ่ม

3. ระดับก้าวหน้า ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนที่มีการขยายช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้นไปยังตลาดขายสินค้าทั่วไป มีการประกอบการทั้งภาคการผลิตและการบริการมุ่งการเพิ่มรายได้ไปสู่การลงทุน ลดการนำเข้า เพื่อการส่งออกของผลิตภัณฑ์ ขยายกิจการ ขณะเดียวกันก็สามารถจัดสรรผลกำไรเพื่อสวัสดิการของชุมชน หรือเพื่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์สร้างความมั่ง

มีศรีสุขของครอบครัว ชุมชน ขยายไปถึงระหว่างชุมชนนำไปสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนให้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้นต่อไป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำรูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมาเป็นแนวทางการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การขยายฐานเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาความสัมพันธ์ทางเครือข่าย การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการตลาด การร่วมมือกันในเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

2.1.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

ทฤษฎีความสำเร็จ (Achievement Needs (nAch)) เมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953) มีความเชื่อว่า มนุษย์เรามุ่งจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไป เมคเคลแลนด์ได้สร้างแบบทดสอบ เพื่อแยกประเภทของมนุษย์ออกเป็นพวกที่มีความต้องการความสำเร็จสูงต่ำ เรียกว่า Thematic Apperception Test (TAT) TAT จะประกอบด้วย ภาพต่าง ๆ ภาพเหล่านี้ จะไม่มีคำบรรยายกำกับไว้ผู้ทดสอบ จะเป็นผู้บรรยายว่า ภาพเหล่านั้น เกี่ยวกับสิ่งใด หรือคนในภาพนั้น มีความรู้สึกอย่างไร เช่น ภาพวาดหนึ่ง มีเด็กหนุ่ม กำลังพรวนดินกลางทุ่งนา ที่ปลายนา มีพระอาทิตย์กำลัง จะลับขอบฟ้า แสดงถึง เวลาเย็น ผู้ทดสอบจะต้องบรรยายว่า เด็กหนุ่มคนนั้น มีความรู้สึก อย่างไร คำบอกเล่า ของผู้ทดสอบจะได้รับการตีความจากผู้ตัดสินว่า เขามีแรงจูงใจในความสำเร็จสูงหรือต่ำ โดยได้รับการเปรียบเทียบ คำตอบของผู้ทดสอบต่าง ๆ เช่น ถ้าผู้ทดสอบเล่าว่า หนุ่มผู้นั้นกำลังเสียใจว่า พระอาทิตย์กำลังตกดินซึ่งหมายความว่า เขาไม่สามารถปลูกต้นไม้ ให้เสร็จสิ้นในวันนี้ได้ ในขณะที่เดียวกัน มีผู้ทดสอบอีกผู้หนึ่ง บรรยายว่า หนุ่มคนนั้นดีใจว่าพระอาทิตย์ตก และเขาจะได้พักผ่อนเสียที จะได้ดื่มเหล้า สรวลเสเฮฮาบ้าง จากข้อมูลดังกล่าว ผู้ทดสอบคนหนึ่งจะได้รับการตีความว่า เขามีแรงจูงใจในความสำเร็จสูง และผู้ทดสอบคนที่สองจะได้รับการตีความว่า เขามีแรงจูงใจในความสำเร็จต่ำ ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจ ในความสำเร็จสูง (McClelland, 1947) ได้เก็บรวบรวมลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ บุคคลผู้มีแรงจูงใจในความสำเร็จสูง จะต้องเป็นคนที่

1. ชอบทำงาน ที่มีระดับยากปานกลาง เป็นงานที่ไม่ยาก หรือง่ายเกินความสามารถของเขา ในการทดลองชิ้นหนึ่ง ให้ผู้รับการทดลอง โยนก้อนน้ำใส่ห่วงที่ปักกับดิน ผลปรากฏว่า บุคคลมีแรงจูงใจสองลักษณะ คือ แรงจูงใจในความสำเร็จสูงและต่ำ มีการปฏิบัติ ที่

แตกต่างกัน พวกที่มีแรงจูงใจสูง จะเลือกกระษะห่าง จากหลักพอสมควรที่เขาสามารถ จะโยนเกือบ ม้า เข้าหลักได้ เขาจะไม่ยื่น โกลัหรือไกล เกินไป แต่จะยื่นให้ห่างมาก เท่าที่เขาจะพยายามโยน ให้ เข้าได้ ส่วนพวกแรงจูงใจด้านนี้ต่ำ มักเลือกยื่นไกล ๆ ให้ใส่เกือบม้าได้ง่าย ๆ หรือยื่นไกล ๆ จนไม่สามารถโยนเข้าได้

2. ชอบได้รับการตอบสนอง ต่อผลงานทันที ที่ผลสำเร็จ เพื่อจะได้วัดประเมิน ผลงานความก้าวหน้า ของเขา และจะวัดตาม กฎเกณฑ์ที่บ่งเฉพาะ

3. ชอบที่จะทำสิ่งใดแล้ว ทำให้สำเร็จไป และเขามักมีความสนใจ ในงานนั้น ๆ มี การตอบสนอง ความต้องการภายใน (Intrinsic Reward) งานนั้น ควรน่าสนใจและท้าทาย

4. เมื่อเลือก และมีจุดมุ่งหมายแล้ว จะต้องทำจนสำเร็จลุล่วงไป เขาอาจ จะมี ลักษณะเยียบ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ คนอื่นมากนัก เขารู้ถึงว่า ความสามารถของเขานั้นจริง ๆ มีแค่ไหน ไม่ใช่ คิดเองว่า เขามีความสามารถ มีแค่นั้นแค่นี้

เนื่องด้วย ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจสูง ในความสำเร็จ มักจะเป็น ประโยชน์ต่อองค์กร และเอกบุคคคค McClelland ได้สร้างกลุ่มฝึกบุคคคค เพื่อเป็นพวกที่มีแรงจูงใจสูง ขึ้นในหมู่ นัก บริหาร ซึ่งเขามีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. สอนให้ผู้ร่วมงาน รู้วิธีการคิด พุด และกระทำ คล้ายกับพวกที่มีแรงจูงใจสูง ด้านความสำเร็จ

2. ให้ผู้ร่วมงานรู้จัก ตัวเองมากขึ้น ตามความเป็นจริง รู้จักความสามารถที่แท้จริง ของตน

3. สร้างสรรคให้ผู้ร่วมงานได้เรียนรู้ เกี่ยวกับความหวังของผู้อื่น ความสามารถ ความกลัว ความผิดพลาด ล้มเหลว และความสำเร็จของผู้อื่นและตนเอง โดยให้บุคคลเหล่านี้มี ประสบการณ์ทางอารมณ์ร่วมกัน

แมคเคลแลนดได้ประสบความสำเร็จในการสร้าง กลุ่มฝึกฝนความสำเร็จ ให้ผู้จัดการ แต่ ผลของการฝึกนี้ ยังสามารถยืนยันได้ว่า ผู้จัดการเหล่านี้ มีแรงจูงใจ ในความสำเร็จจริงหรือไม่ หรือ อาจเพราะ ตำแหน่งในงานของเขา เป็นตัวกำหนด ข้อผิดพลาดของทฤษฎี นี้คือ การตีความข้อมูล จาก การเล่าบรรยายภาพของผู้ทดสอบ การตีความข้อมูลเหล่านี้ ขึ้นอยู่กับ ความเชื่อของผู้ตีความ ฉะนั้นผู้ทดสอบจะมีแรงจูงใจสูงหรือต่ำ ขึ้นอยู่กับ คำบรรยายของตนสอดคล้องกับ ความคิดความ เชื่อ ของผู้ตีความทางใด

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ของกิจการขนาดเล็ก (Key Success Factors of Small Entrepreneurs) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้มีหรือ

ให้เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ หรือก็คือเป็นการให้หลักการ แนวทางหรือวิธีการ ที่องค์กรจะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ได้ แต่ละองค์กรจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นหลักหมายที่เป็น รูปธรรมในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เจ้าหน้าที่และ ผู้บริหารขององค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรตอบสนองวิสัยทัศน์ หาก ปราศจากปัจจัยแห่งความสำเร็จแล้ว วิสัยทัศน์ขององค์กรจะไม่ได้รับการตอบสนองอย่างมี ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นเสมือนเครื่องมือหรือวิธีการฝึกการ แยกแยะและวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่จะเร่งดำเนินการให้ดีที่สุด เพื่อการบรรลุเป้าหมายการ ประกอบการที่เหนือกว่าในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ๆ

แนวคิดการใช้ปัจจัยแห่งความสำเร็จมาจากหลักการทำสงครามของท้าว โดยทำ การวิเคราะห์การเติบโตของกรวางแผนธุรกิจ และเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นเครื่องมือ อันหนึ่งของผู้บริหารในการจัดลำดับความสำคัญของการจัดการและการดำเนินธุรกิจ ซึ่ง นอกเหนือจากการเรียงลำดับความสำคัญแล้ว ยังเป็นเครื่องมือตรวจสอบความแข็งแกร่งของ องค์กรในการบรรลุเป้าประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์การตลาดที่ดี (Daniel, 1961) จึงมีการใช้ปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นเครื่องมือในการจัดการด้านธุรกิจภายใต้วิกฤติจากการ วิเคราะห์ธุรกิจพบว่า การมีข่าวสารข้อมูลมากเกินไปโดยปราศจากการเน้นปัจจัยสำคัญ จะทำให้ ฝ่ายจัดการเสียเวลาในการวิเคราะห์และผลที่ได้ยังนำไปสู่ข้อสรุปทางการตลาดที่ผิดพลาดอีกด้วย และในที่สุดก็จะนำไปสู่การลดขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร การลดภาระจากการ รวบรวม วิเคราะห์ และตัดสินใจทางธุรกิจบนข้อมูลต่าง ๆ ทำให้กำหนดปัจจัยสำคัญที่จำเป็นเพื่อ มากำหนดว่าปัจจัยที่ทำได้สำเร็จของธุรกิจปัจจัยใดบ้างที่อยู่ในการควบคุมขององค์กรและปัจจัยใด เป็นปัจจัยภายนอก ซึ่งจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาครัฐต้องสร้างความร่วมมือระหว่าง สมาชิกของธุรกิจในการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จเป็นสิ่งที่องค์กร ต้องให้ความสำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการยกระดับผลประกอบการ ผลการศึกษาในอดีต พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของแต่ละธุรกิจจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับขนาดของธุรกิจ กล่าวคือ ธุรกิจ ขนาดใหญ่จะมีปัจจัยความสำเร็จในหลาย ๆ ด้านประกอบกัน ส่วนธุรกิจขนาดเล็ก ปัจจัย ความสำเร็จจะเน้นไปที่ตัวผู้ประกอบการเป็นหลัก สามารถแยกปัจจัยความสำเร็จออกเป็น 3 หมวดหมู่ดังนี้

1. จิตวิทยาและลักษณะบุคลิกภาพ ของผู้ประกอบการ (Entrepreneurs' Psychological and Personality Traits) ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่

1.1 ประสบการณ์ทางธุรกิจ (Previous Business Experience) ผู้ประกอบการที่เคยประกอบอาชีพหรือมีประสบการณ์จากการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจการมาก่อน เกือบจะทั้งหมดของผู้ประกอบการเหล่านี้มักเป็นผู้มีไอเดียความคิดสร้างสรรค์ที่มองเห็นช่องทางการทำธุรกิจประสบการณ์และความรู้จะมีส่วนช่วยอย่างมากในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (Pratt, 2001)

1.2 การบริการลูกค้าที่ดี (Good Customer Service) หัวใจสำคัญของการทำธุรกิจเกือบทุกรูปแบบคือ การบริการลูกค้าที่ดี เพราะการบริการที่ดีจะสามารถดึงดูดลูกค้าให้มาใช้บริการกับธุรกิจในระยะยาว นอกจากนี้ การบริการยังจะช่วยสร้างชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจอีกทั้งนำไปสู่ความยั่งยืนทางธุรกิจ (Kaufman, 2013)

1.3 การทำงานหนัก (Hard Work) ความสำเร็จในทางธุรกิจเกิดจากการทำงานอย่างหนักของผู้ประกอบการ ในการทำงานไม่ได้เริ่มต้นและจบลงด้วยการทำงานประจำวัน แต่คือการพยายามผลักดันตนเองไปข้างหน้าร่วมกับการมองเห็นในสิ่งทีหลาย ๆ คนมองไม่ออก การมีวิสัยทัศน์และความกล้ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการทำธุรกิจไม่ว่าจะในยุคสมัยใดก็ตาม (Sy, 2009)

1.4 ความมีชื่อเสียงด้านชื่อเสียงสุจริต (Reputation for Honesty) ผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมจรรยาบรรณและจริยธรรมทางธุรกิจจะเป็นรากฐานสำคัญของความมั่นคงและการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนตลอดจนเป็นสิ่งที่จะสนับสนุนให้กิจการประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ (Chu & Callanan, 2005)

2. ทักษะในการจัดการและฝึกอบรมของผู้ประกอบการ (Entrepreneurs' Managerial Skills and Training) ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่

2.1 ทักษะในการบริหารจัดการที่ดี (Good General Management Skills) ทักษะของผู้ประกอบการในการบริหารเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นเพราะการที่ผู้ประกอบการมีความเชี่ยวชาญชำนาญในเรื่องการจัดการ ควบคุมการดำเนินกิจการ การทำงาน และกระบวนการต่าง ๆ ของธุรกิจ จะทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปตามเป้าหมาย โดยทักษะเหล่านี้ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลและสามารถฝึกฝนทักษะเหล่านี้ขึ้นมาได้ หน้าที่ทางด้านการจัดการจัดแบ่งออกเป็น 4 หน้าที่ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) (Ghobadian & O'Regan, 2006)

2.2 การฝึกอบรมที่เหมาะสม (Appropriate Training) พนักงานที่ดีที่มีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของกิจการเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยนำไปสู่ความสำเร็จทางธุรกิจ พนักงานจะเป็นตัวแทนของผู้ประกอบการและกิจการ สิ่งที่เขาทำกับลูกค้าจะสะท้อนออกมาถึงตัวตนของธุรกิจ ดังนั้น การสร้างและฝึกอบรมพนักงานที่ดี ถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจ (Martins, 2013)

2.3 ความสามารถในการจัดการบุคลากร (Ability to Manage Personnel) เป็นการจัดการในส่วนของเกี่ยวข้องกับคนทำงาน เกี่ยวข้องกับการกำหนดและดำเนินนโยบายในด้าน การวางแผนกำลังคน การจัดหาและคัดเลือก การพัฒนา การจ่ายค่าตอบแทน การประสานสัมพันธ์เพื่อการธำรงรักษากำลังคนและการฟื้นฟูสภาพการทำงานอย่างเป็นธรรมชาติ เพื่อมุ่งหมายให้คนทำงานอยู่ดีและเป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จของธุรกิจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาความสามารถของพนักงานให้ตรงกับความต้องการของธุรกิจ จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการเจริญเติบโตของกิจการ

2.4เสน่ห์: เป็นมิตรกับลูกค้า (Charisma: Friendliness to Customers) มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการจูงใจของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ โดยมีความพอใจในทางเศรษฐกิจ และสังคม มนุษย์สัมพันธ์ จึงเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ เพื่อใช้ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคล การยอมรับนับถือ การให้ความร่วมมือ และการให้ความจงรักภักดี ในการติดต่อสัมพันธ์กัน ระหว่างบุคคล ต่อบุคคลตลอดจนองค์กรต่อองค์กร การมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ จะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมในแง่ประโยชน์ต่อตนเอง ประสบความสำเร็จในการศึกษาและการประกอบกิจกรรม หรือการอาชีพในแง่ส่วนรวม

2.5 การบันทึกรายการที่ถูกต้องของรายได้/ค่าใช้จ่าย (Maintenance of Accurate Records of Sales/Expense) การจดบันทึกรายการข้อมูลด้านการเงินของ การปฏิบัติงาน ทั้งที่เกี่ยวข้องกับรายการที่รับเข้ามาและรายการที่ต้องจ่ายออกไป ซึ่งการบันทึกรายการที่ถูกต้องจะทำให้ธุรกิจมีการควบคุมที่ดีขึ้น ช่วยในการวางแผนทางการเงินและการตัดสินใจของธุรกิจ

2.6 สินค้าที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสมได้ (Good Product at Competitive Price) ปัจจุบันนี้ผู้ประกอบการต้องศึกษาถึงความต้องการของลูกค้า และต้องพิจารณาว่ากิจการจะผลิตอะไร เมื่อไร และปริมาณการผลิตสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และทำให้ลูกค้าเกิดความพอใจสูงสุด ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการต้องวางแผนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมทางการตลาด สำหรับสร้างแรงจูงใจให้กับลูกค้าเป้าหมายเห็นถึงคุณค่าของ

ผลิตภัณฑ์ที่ดีกว่าคู่แข่งในด้านผลิตภัณฑ์และสามารถแข่งขันด้านราคาได้ (Benzing, Chu & Callanan, 2005) 2.2 แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐสำหรับวิสาหกิจชุมชน

2.2 แนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐสำหรับวิสาหกิจชุมชน

2.2.1 ความหมายของแนวทางการสนับสนุนจากภาครัฐที่มีให้กับวิสาหกิจชุมชน

Sherwood (อ้างถึงใน นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์, 2559) งบประมาณ คือ แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่งขององค์กรที่รัฐให้การสนับสนุน

ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์ (2559) งบประมาณ เป็นแผนการใช้จ่ายของรัฐประกอบด้วย ขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การเตรียมแผนงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำขั้นตอน อันประกอบไปด้วย โครงสร้างการบริหาร การทำตารางเวลา และการบริหารการควบคุมงบประมาณ

ไพรัช ตระการศิริพันธ์ (2558) งบประมาณ หมายถึง เครื่องมืออย่างหนึ่งของรัฐบาลที่เป็นเอกสาร แสดงถึงความต้องการของรัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วยแผนทางการเงินและโครงการที่จะดำเนินการในปีงบประมาณหนึ่งๆ ตามที่รัฐบาลได้สัญญาไว้กับรัฐสภา และประชาชนที่จะใช้เงินภายใต้เงื่อนไขและแนวทางการบริหารงานที่กำหนดไว้

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2560) งบประมาณแผ่นดิน หมายถึง แผนทางการเงินเกี่ยวกับประมาณการรายได้และรายจ่ายของรัฐบาลในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งจะต้องขออนุมัติจากรัฐสภาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน ถือได้ว่าเป็นการประกอบการที่เป็นแนวทางใหม่ในการพัฒนาประเทศ เป็นวิธีการสร้างรากฐานในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเอง ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีการเจริญเติบโตที่มั่นคงและยั่งยืน การพัฒนาตามแนวกระแสหลักที่เป็นแนวคิดที่วางอยู่บนพื้นฐานการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่เน้นการนำทรัพยากรธรรมชาติ แรงงานราคาถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์สนับสนุนการพัฒนา รวมทั้งการขยายฐานการผลิต ทำให้การพัฒนาประเทศตามแนวทางดังกล่าว แม้ว่าจะสามารถสร้างความทันสมัย ซึ่งมีฐานคิดของการพัฒนาแบบยั่งยืนที่เน้นการให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมุ่งพัฒนาปัจจัยภายในด้วยการสร้างสรรค์สังคม ให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญาและทรัพยากรของชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งมีกฎหมายและระเบียบที่หน่วยงานภาครัฐนำมาใช้ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการและการดำเนินงาน เพื่อให้การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างเป็นระบบและเหมาะสม

2.2.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548) เป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชน โดยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกอบกิจการและประเภทของวิสาหกิจชุมชนว่า ลักษณะของวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งแนวทางในการบริหารจัดการของวิสาหกิจ หน้าที่และความรับผิดชอบของการประกอบกิจการและคณะกรรมการในการทำงาน ซึ่งได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางไว้ในมาตราที่มาตรา 5 กล่าวว่า “วิสาหกิจชุมชนใดที่จะขอรับการส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการเกษตรตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” รวมทั้งมาตรา 6 “กำหนดแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ที่ให้มีลักษณะและวัตถุประสงค์ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด รวมทั้งมาตรา 21 ซึ่งได้กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด ในการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจ ชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี ส่วนในหมวด 4 เป็นหมวดของการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยในมาตรา 25 - มาตรา 29 วางหลักการเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนต่อกรมส่งเสริมการ เกษตรแล้วสามารถขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากคณะกรรมการได้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด รวมทั้งการให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการ วิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการอย่างครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการ วิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิตและการบริหารจัดการธุรกิจทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับปฐมภูมิมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ และมาตรา 27 ให้คณะกรรมการจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการ วิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้แล้วตามมาตรา 26 อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการ

ประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงขึ้นตามความพร้อมและความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกิจการวิสาหกิจชุมชนและการออกแบบที่ทันสมัยตามความต้องการของตลาด การร่วมมือซึ่งกันและกัน หรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านคุณภาพ การผลิต การจัดการ และการตลาด เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับที่สูงยิ่งขึ้นและในมาตรา 28 การรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือดำเนินการจัดตั้งเป็นองค์กรธุรกิจใด ๆ ให้คณะกรรมการให้การสนับสนุนในการจัดตั้ง การตลาด รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนหรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน และในมาตรา 29 ส่งเสริมการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์และการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบวิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้าหรือการรับรองเกี่ยวกับสภาพ คุณภาพ ชนิด หรือคุณลักษณะอื่นใดของบริการ เพื่อให้สินค้าหรือบริการของกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นที่เชื่อถือรวมทั้งปลอดภัยต่อผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือ

2.2.3 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ในการสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาล ทั้งในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งของระบบราชการ ที่มีภารกิจรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 มาตรา 19 และในฐานะที่เป็นผู้ประสานและกำกับ ดูแลการนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดของผู้ว่าราชการจังหวัดตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 54 และ 57 โดยกำหนดให้กระทรวงมหาดไทยจะดำเนินการเพื่อสนับสนุนนโยบายของคณะรัฐมนตรี ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการบริหาร ที่นอกเหนือจากส่วนที่เป็นนโยบายเร่งด่วน โดยกำหนดเป็นนโยบายของกระทรวงมหาดไทย นโยบายด้านการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ ในระดับฐานล่างของประเทศเกี่ยวกับด้านการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ ในระดับฐานล่างของประเทศ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการเพื่อขจัดปัญหาความยากจน การเพิ่มการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน การให้การสนับสนุนการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับประชาชน ในชุมชนในรูปของประชาคม เพื่อเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพของประชาชนและชุมชน ให้การสนับสนุนด้านความรู้ และทักษะในการบริหารจัดการที่จำเป็นแก่องค์กรชุมชน เพื่อให้มีขีด

ความสามารถในการบริหารงานการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนด้วยตนเอง พัฒนาชุมชนและสภาพแวดล้อมให้มีความพร้อมในแง่ทักษะฝีมือแรงงานที่จะเป็นแหล่งรองรับการว่าจ้างการผลิตจากภาคธุรกิจเอกชน และที่จะเป็นแหล่งการประกอบธุรกิจขนาดเล็กของคนในชุมชน การให้การสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้กับผลผลิตของ ชุมชน ด้วยการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน ในรูปของวิสาหกิจชุมชน หรือพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่มีอยู่แล้ว ให้มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตาม ตลอดจนการส่งเสริมด้านการตลาด เพื่อเป็นแหล่งรองรับผลิตภัณฑ์ของชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตของชุมชน กับภาคธุรกิจเอกชน ด้วยการใช้บทบาทการทำงานของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชน ในระดับจังหวัด หรือ กอ.จ.จังหวัด สนับสนุนให้ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับเป็นสินค้าหลักของชุมชนที่จะจัดจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว นำหลักการพัฒนาที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เสริมสร้างศักยภาพทางการพัฒนาของพื้นที่ พัฒนาเศรษฐกิจในภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของพื้นที่ ด้วยการนำนโยบายด้านการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและสังคมที่น่าอยู่ โดยกระทรวงมหาดไทยจะดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม สนับสนุนการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง และมีศักยภาพในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม สร้างกระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงาน ส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของผู้นำในชุมชนกลุ่มต่าง ๆ สร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

2.2.4 นโยบายรัฐบาล (พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

จากคำแถลงนโยบายรัฐบาลของคณะรัฐมนตรี พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบาย ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 โดยรัฐบาลมีนโยบายในเรื่องต่าง ๆ จำแนกเป็น 11 ด้าน ซึ่งรัฐบาลได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักสำคัญ ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทรงเน้นความพอดีพอสมพอควรแก่ฐานะความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันมาเป็นแนวคิด ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และ 12 แนวทางของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และความต้องการของประชาชนมาเป็น

แนวทางในการกำหนดนโยบาย โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามีส่วนเกี่ยวข้อง และผลักดันการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล โดยนโยบายที่ 6 การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ในประเด็นนโยบายที่ 6.17 เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้เข้มแข็ง สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเพิ่มองค์ความรู้ในด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และพัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กร ปรับโครงสร้างกลไกการสนับสนุนและการขับเคลื่อนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เป็นระบบและมีเอกภาพที่ชัดเจน ทั้งในด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและบริการทางการเงินและ การลงทุนสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การตลาดและโอกาสในการลงทุน ในต่างประเทศ ประเด็นนโยบายที่ 6.18 ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้ อย่างจริงจัง ซึ่งจะทำให้ทุกภาคเศรษฐกิจก้าวหน้าไปได้ทันโลก และสามารถแข่งขันในโลกสมัยใหม่ได้ ซึ่งหมายรวมถึงการผลิต และการค้าผลิตภัณฑ์ดิจิทัลโดยตรง ทั้งผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์ ผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์สื่อสารดิจิทัล อุปกรณ์โทรคมนาคม ดิจิทัล รองรับการให้บริการของภาคธุรกิจการเงินและธุรกิจบริการอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคสื่อสารและบันเทิง ตลอดจน การใช้ดิจิทัลรองรับการผลิตสินค้า อุตสาหกรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปรับปรุงบทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงให้ดูแลและผลักดันงานสำคัญของประเทศชาติในเรื่องนี้ และจะจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างจริงจัง รวมทั้งเนื้อหาในนโยบายที่ 7 การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน ในประเด็นนโยบายที่ 7.2 พัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยทุกระดับ โดยสอดคล้องกับ ข้อตกลงในการเคลื่อนย้ายในด้านสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ที่เปิดเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะ กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยให้สามารถแข่งขันได้ รวมทั้งสามารถดำเนินธุรกิจร่วมกับผู้ประกอบการ ในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อนำไปสู่ความเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทาน ตลาดโลกได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฐานการผลิตสินค้า หลายชนิดและธุรกิจเกี่ยวเนื่องที่ประเทศไทยได้เข้าไปลงทุนขยายฐานการผลิตในประเทศอื่นในอาเซียนมาเป็นเวลานานแล้ว ตลอดจนกลุ่มการผลิตที่ผู้ประกอบการของไทยเตรียมที่จะขยายฐานการผลิตเพิ่มเติมอีกหลายชนิด ซึ่งช่วยให้ประเทศไทย มีฐานการผลิตสินค้าคุณภาพหลากหลายเพื่อขายในตลาดต่าง ๆ ได้มากขึ้น ทั้งในอาเซียนและในตลาดโลก และเป็นการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับนโยบายที่ 10 การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ ประเด็นนโยบายที่ 10.1

ปรับปรุงระบบราชการในด้านองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและท้องถิ่น ทบพทวนการจัดโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนหรือล้าล้นกันหรือมีเส้นทางการปฏิบัติงานที่ยืดเยื้อ ปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้ทันสมัย โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ แก้ไขกฎระเบียบให้โปร่งใส ชัดเจน สามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนจัดระบบอัตราค่าจ้าง และปรับปรุงค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐ ให้เหมาะสม และเป็นธรรม ยึดหลักการบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดี การบริหารจัดการภาครัฐแบบใหม่ การตอบสนองของความต้องการ ของประชาชนในฐานะเป็นศูนย์กลาง และการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการลดต้นทุนดำเนินการของภาคธุรกิจ เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ และการรักษาบุคลากรภาครัฐที่มีประสิทธิภาพไว้ในระบบราชการ โดยจะดำเนินการตั้งแต่ระยะ เฉพาะหน้าไปตามลำดับความจำเป็น และตามที่กฎหมาย ให้อำนาจสามารถดำเนินการได้

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการสนับสนุนวิสาหกิจ ชุมชนให้สามารถดำเนินการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน โดยภาครัฐจะให้การสนับสนุน ชุมชนในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ ของประเทศ สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับประชาชนในชุมชนในรูปของ ประชาคม เพื่อเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพของประชาชนและชุมชน ให้ การสนับสนุนด้านความรู้ และทักษะในการบริหารจัดการที่จำเป็นแก่องค์กรชุมชน เพื่อให้มีขีด ความสามารถในการบริหารงาน และสามารถสร้างเครือข่ายกับชุมชนข้างเคียง เพื่อเป็นพันธมิตร ในการทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

2.3.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

Jacobs (1970) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้สารสนเทศ เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเชื่อมั่นว่าหากทำตามแล้วจะบรรลุผลสำเร็จ ตามที่ต้องการ สอดคล้องกับ Nelson & Quick (1997) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการในการ แนะแนวและนำทางพฤติกรรมของคนในสภาพของการทำงาน ในขณะที่ Gibson, Ivancevich & Donnelly (1994) มองภาวะผู้นำในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยมีผู้นำเป็น ตัวแทนในการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม ภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการ ใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อ พฤติกรรมและการปฏิบัติงานของสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมุ่งไปสู่การ บรรลุเป้าหมายของกลุ่มด้วย

ในขณะที่ Kotter (1999) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์กรในอนาคต จากนั้นจึงจัดวางคนพร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจ วิสัยทัศน์และสร้างแรงดลใจแก่คนเหล่านั้นให้สามารถเอาชนะอุปสรรค เพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว สอดคล้องกับ Dubrin (1973) ระบุว่า ภาวะผู้นำคือ ความสามารถในการโน้มน้าว กระตุ้น สนับสนุนให้ผู้อื่นหรือกลุ่มเกิดความมุ่งมั่นทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายส่วนรวมหรือเป้าหมายองค์กร และลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม

ทั้งนี้ มานิตย์ มัลลวงค์ (2560) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะส่วนบุคคลของผู้นำที่แสดงออกซึ่งพฤติกรรม ความสามารถในการบริหารจัดการ และความมีอิทธิพลในการนำผู้อื่นได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ในทำนองเดียวกัน

จากความหมาย แนวคิด และทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยสรุปในการวิจัยครั้งนี้ว่า ภาวะผู้นำหมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถและรูปแบบของการใช้วิธีการในการโน้มน้าวหรือรูปแบบอิทธิพลระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดการกระทำกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภาวะผู้นำมีทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรที่เป็นสมาชิก หรือได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกในกลุ่ม

2.3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

การบริหารจัดการองค์กรภายใต้บริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม รวมทั้งโครงสร้างขององค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการและภาวะผู้นำขององค์กรในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโต ความสำเร็จขององค์กรรวมทั้งประสิทธิผลที่องค์กรได้ตั้งไว้นั้น จึงมีความจำเป็นในการที่ต้องพิจารณาและการมีภาวะผู้นำที่สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่ง ภาวะผู้นำที่ดีต้องมีความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ประกอบกับต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สร้างสรรค์ ประกอบกับต้องมีความมุ่งมั่น มีอำนาจในการบริหารจัดการ โดยแต่ละองค์ประกอบของภาวะผู้นำย่อมมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนองค์กร

Morphet, Johns, & Reller (1967) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง อิทธิพลที่มีต่อการกระทำ พฤติกรรม ความเชื่อ และความรู้สึกของบุคคลหนึ่งในระบบสังคมที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยผู้ที่ถูกกระทำเต็มใจร่วมมือยอมรับอิทธิพลนั้น ๆ

Likert (1967) กล่าวว่า ผู้นำสามารถแบ่งได้ 2 แบบ คือ ผู้นำที่เป็นทางการหรือได้รับการแต่งตั้ง และผู้นำที่ไม่เป็นทางการหรือผู้นำแบบที่ได้รับการยอมรับ โดยพฤติกรรมของผู้นำนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระบบ ผู้นำเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ (Exploitative autocratic) ระบบนี้ผู้นำจะเป็นผู้ตัดสินใจทุกอย่าง ผู้นำแบบเผด็จการ จะใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จในการตัดสินใจ ผู้นำแบบมีเมตตา (Benevolent autocratic) ระบบนี้ผู้นำยังเป็นคนตัดสินใจ แต่ให้ผู้ตามมีอิสระอยู่บ้าง ผู้นำแบบปรึกษาหารือ (Consultative) ระบบนี้ผู้นำจะให้คำปรึกษาหารือกับผู้ตาม ก่อนที่จะกำหนดเป้าหมาย หรือการตัดสินใจ ผู้ตามมีอิสระมากขึ้นอีก และผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative) ระบบนี้ผู้นำเน้นให้ผู้ตามมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการกำหนดเป้าหมาย และการตัดสินใจ ผู้ตามเป็นอิสระ ถกเถียงกับผู้นำได้ ผู้นำแสดงการสนับสนุนในการทำงาน

Stogdill (1974) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจในกระบวนการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เพื่อการตั้งเป้าหมาย และการบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยอำนาจนั้นจะต้องได้มาอย่างถูกต้องหรือได้รับการยอมรับก็ได้เช่นกัน

Katz & Kahn (1978) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการโน้มน้าวหรือการมีอิทธิพลที่สูงกว่าอิทธิพลที่ใช้เป็นกลไกในการบริหารงานที่เป็นกิจวัตรขององค์กรโดยผู้นำนั้นอาจได้รับการแต่งตั้งมาตามระบบ หรืออาจจะเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกภายในองค์กรก็ได้

Trewatha & Newport (1982) กล่าวว่า ภาวะผู้นำนับเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงอย่างกว้างขวางในทุกองค์กร โดยทั่วไปมนุษย์มักมีความเชื่อ และคาดหวังว่าบุคคลที่เป็นผู้นำจะต้องมีศักยภาพเพียงพอที่จะทำให้องค์กรมีประสิทธิผล ภาวะผู้นำเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์กร และสังเกตเห็นได้ทั่วไปจากพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันของมนุษย์ การที่ผู้นำนั้นมีตำแหน่ง มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ก็จะทำให้เกิดภาวะผู้นำซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์กร สำหรับองค์กรที่เป็นทางการนั้น ส่วนใหญ่แล้วบุคคลผู้แสดงบทบาทผู้นำ คือ ผู้บริหารที่เรียกชื่อตำแหน่งแตกต่างกันไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นำรับผิดชอบ เช่น ผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ เป็นต้น

Bass (1985) กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบศรัทธาบารมี หมายถึง ผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์และแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นเห็นด้วย โดยจะต้องให้ความสำคัญกับผู้ร่วมปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นการเน้นให้ผู้นำพัฒนาผู้ตามด้วยการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้ตามใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการค้นหาปัญหา และแก้ไขปัญหขององค์กร

Koontz & Wehrich (1988) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหรืออิทธิพล (Influence) หมายถึง ศิลปะหรือกระบวนการในการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้เขาเหล่านั้นใช้ความพยายามอย่างที่สุด อย่างสมัครใจ และอย่างกระตือรือร้น เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ในเชิงอุดมคติแล้ว การที่ผู้นำใช้อิทธิพลเพื่อให้ผู้ตามทำงานด้วยเต็มใจเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ยังอาจจะต้องให้การดูแลในด้านอื่น ๆ เพื่อให้งานที่ออกมามีประสิทธิภาพตามต้องการด้วย

Yukl (1989) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่ม หรือวัตถุประสงค์ขององค์กร หรือกระบวนการใช้อิทธิพล กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ กระบวนการโน้มน้าวหรือใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม กระบวนการรักษาสภาพกลุ่ม และวัฒนธรรมของกลุ่ม

Bass & Avolio (1994) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ Full range นั้น จะต้องนำเอาภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพมาเชื่อมต่อกัน และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำ Full Range นั้น เป็นการแยกแยะให้เห็นถึงผู้นำที่มีประสิทธิผล และผู้นำที่ขาดประสิทธิผล โดยผ่านแนวความคิดของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพ

Daft (1994) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของคนที่เป็ผู้นำในการใช้อิทธิพลหรือโน้มน้าวบุคคลอื่น เพื่อนำไปสู่การบรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นเมื่อก้าวถึงภาวะผู้นำก็แสดงว่าต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ต้องมีทั้งคนซึ่งได้แก่ ผู้นำกับผู้ตาม การโน้มน้าวหรืออิทธิพล และเป้าหมายขององค์กรซึ่งองค์ประกอบที่กล่าวมานี้จะทำให้ผู้นำสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

Avolio (1999) กล่าวว่า ภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำ Full Range ประกอบด้วยพฤติกรรมผู้นำ 3 แบบ มาผสมผสานต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ คือ ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez-faire leadership) นั้นผู้นำหลีกเลี่ยงการตัดสินใจถือเป็นขั้นสุดท้ายต่ำสุดของภาวะผู้นำ หรือเรียกว่า เป็นผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional leadership) นั้นผู้นำจะมีพฤติกรรมกรให้รางวัลตามสถานการณ์ที่เหมาะสม (Contingent reward) การบริหารงานแบบวางเฉยเชิงรุก และเชิงรับ (Management-by-exception active & passive) ส่วนภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพนั้นผู้นำมีลักษณะพฤติกรรมที่มีบารมีน่าเชื่อถือ มีการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นผู้ตามให้ใช้ปัญญา และมีการให้ความสำคัญเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง

Bass (1990) ได้ระบุคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่าจะต้องประกอบไปด้วย คุณลักษณะที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. คุณลักษณะทางร่างกาย (Physical characteristics) ประกอบด้วย ความแข็งแรง ความสูง และน้ำหนัก ซึ่งกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลกับคุณลักษณะทางร่างกายให้ผลลัพธ์ที่ขัดแย้งกัน เช่น การมีส่วนสูง และน้ำหนักมากกว่าไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่า ความเป็นผู้นำจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลหรือไม่ แต่ก็มีองค์กรจำนวนมากเชื่อว่าบุคคลที่มีรูปร่างส่วนใหญ่ จะจำเป็นต่อการเชื่อฟังของผู้ตาม ซึ่งก็สามารถอธิบายได้อยู่บนพื้นฐานของอำนาจ การบังคับหรือความกลัว

2. คุณลักษณะด้านภูมิหลังทางสังคม (Social background) ประกอบด้วย การศึกษา สถานภาพทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจที่ดี จะเป็นข้อได้เปรียบต่อการเข้าสู่สถานภาพทางของความเป็นผู้นำ บุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมต่ำแต่สามารถก้าวสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงกว่าได้ จะไปสู่ตำแหน่งผู้นำระดับสูงได้มากกว่า และในปัจจุบัน ผู้นำที่มีการศึกษาดีจะมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำได้ดีกว่า

3. คุณลักษณะด้านสติปัญญา และความสามารถ (Intelligence and ability) ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้นำที่มีความรู้ มีดุลพินิจ มีทักษะในการพูดได้อย่างคล่องแคล่ว ปฏิภาณไหวพริบดี สิ่งเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ได้ในระดับหนึ่งว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้อยู่ ถึงแม้ว่าจะต้องศึกษาปัจจัยอื่น ๆ มาประกอบก็ตาม

4. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (Personality) พบว่า บุคลิกภาพประกอบด้วย การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความซื่อสัตย์ อดทนต่อความเครียด การควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความกระตือรือร้น ความตื่นตัว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการปรับตัว เป็นคนเปิดเผยไม่เก็บตัว เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ จะต้องนำมาศึกษาในเรื่องของความเป็นผู้นำ

5. คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (Task-related characteristic) ประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค จะต้องมีความมุ่งมั่นสูง ริเริ่มงานใหม่ ๆ ผู้ที่จะเป็นผู้นำที่ดีได้จะต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้

6. คุณลักษณะทางสังคม (Social characteristics) ประกอบด้วย ความนิยมแพร่หลายมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีเสน่ห์ดึงดูด ให้ความร่วมมือ ชอบสังคม และมีลักษณะเป็นนักการทูต

กล่าวโดยสรุป ลักษณะองค์ประกอบของภาวะผู้นำ (Leadership) ที่มีต่อความสำเร็จในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดงบัง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยเห็นว่า ภาวะผู้นำมีความต่างไปจากผู้บริหารซึ่งใช้อำนาจหน้าที่ และปฏิบัติงานที่มีลักษณะเป็นกิจวัตรประจำวันตามระเบียบปฏิบัติขององค์กร ตรงกันข้าม ผู้นำจะแสวงหาความยินยอมจากผู้ปฏิบัติงานที่จะปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจโดยมุ่งสู่เป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงปรากฏใน 2 ลักษณะ คือ ภาวะผู้นำที่เป็นทางการ (Formal leadership) เป็นภาวะผู้นำของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่เป็นทางการในองค์กร และภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ (Informal leadership) เป็นภาวะผู้นำของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเนื่องจากได้รับการยอมรับจากการมีทักษะเฉพาะ (Special skill) สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกหรือผู้ตามสอดคล้องกับการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

2.4.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียด ดังนี้

Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ

อุทัย บุญประเสริฐ (2558) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมใด ๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน

สมยศ นาวิการ (2558) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ (Participative Management) เน้นการมีส่วนร่วมของอย่างแข็งขันของบุคคล PM ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหาร

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2559) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มีอิสระเพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น

จินตนา สุจจันท์ (2559) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

สัญญา เคนาภูมิ (2561) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2558) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4.2 กระบวนการมีส่วนร่วม

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัยได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล (2559) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด

อภิญา กังสนารักษ์ (2559) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวก็ได้

ในขณะที่ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2558) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่มีความสอดคล้องกับ ทรวงูมู เรื่องวาทศิลป์ แต่ได้เพิ่มบางประเด็นที่เห็นว่า ยังมีข้อบกพร่องและอาจจะเสริมประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเริ่มจาก

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ
2. มีส่วนร่วมในการวางแผน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
5. มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล
6. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดของ ยูว์ธมันน์ วูคิเมธี่ (2559) ได้ให้ความเห็นในกระบวนการมีส่วนร่วมไปในทางของการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการแนวทางที่เป็นนโยบายเข้ากับการพัฒนา จึงสะท้อนแนวคิดในเชิงสังคม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
2. การมีส่วนร่วมในการคิด
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

สอดคล้องกับแนวคิดของ วรณศิริ พีรพันธุ์ (2558) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนประกอบไปด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความเห็น การประชุมรับฟังความเห็น การร่วมตัดสินใจ และการทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมาข้างต้น มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1981) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (views) ความชอบ (preferences) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

โดยสรุป กระบวนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

2.3.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

Jacobs (1970) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้สารสนเทศ เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งเชื่อมั่นว่าหากทำตามแล้วจะบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ สอดคล้องกับ Nelson & Quick (1997) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการในการแนะแนวและนำทางพฤติกรรมของคนในสภาพของการทำงาน ในขณะที่ Gibson, Ivancevich & Donnelly (1994) มองภาวะผู้นำในเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยมีผู้นำเป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม ภาวะผู้นำจึงเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมและการปฏิบัติงานของสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มด้วย

ในขณะที่ Kotter (1999) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์กรใน

อนาคต จากนั้นจึงจัดวางคนพร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจ วิสัยทัศน์และสร้างแรงดลใจแก่คนเหล่านั้นให้สามารถเอาชนะอุปสรรค เพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว สอดคล้องกับ Dubrin (1973) ระบุว่า ภาวะผู้นำคือ ความสามารถในการโน้มน้าว กระตุ้น สนับสนุนให้ผู้อื่นหรือกลุ่มเกิดความมุ่งมั่นทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายส่วนรวมหรือเป้าหมายองค์กร และลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม

ทั้งนี้ มานิตย์ มัลลวงค์ (2560) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำว่าเป็น คุณสมบัติเฉพาะส่วนบุคคลของผู้หน้าที่แสดงออกซึ่งพฤติกรรม ความสามารถในการบริหารจัดการ และความมีอิทธิพลในการนำผู้อื่นได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ในทำนองเดียวกัน

จากความหมาย แนวคิด และทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยสรุปในการวิจัยครั้งนี้ว่า ภาวะผู้นำหมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถและรูปแบบของการใช้วิธีการในการโน้มน้าวหรือรูปแบบอิทธิพลระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดการกระทำกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภาวะผู้นำมีทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรที่เป็นสมาชิก หรือได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกในกลุ่ม

2.3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

การบริหารจัดการองค์กรภายใต้บริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม รวมทั้งโครงสร้างขององค์กรที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการและภาวะผู้นำขององค์กรในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโต ความสำเร็จขององค์กรรวมทั้งประสิทธิผลที่องค์กรได้ตั้งไว้ นั้น จึงมีความจำเป็นในการที่ต้องพิจารณาและการมีภาวะผู้นำที่สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งภาวะผู้นำที่ต้องมีความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ประกอบกับต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สร้างสรรค์ ประกอบกับต้องมีความมุ่งมั่น มีอำนาจในการบริหารจัดการ โดยแต่ละองค์ประกอบของภาวะผู้นำย่อมมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนองค์กร

Morphet, Johns, & Reller (1967) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง อิทธิพลที่มีต่อการกระทำ พฤติกรรม ความเชื่อ และความรู้สึกของบุคคลหนึ่งในระบบสังคมที่มีต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยผู้ที่ถูกกระทำเต็มใจร่วมมือยอมรับอิทธิพลนั้น ๆ

Likert (1967) กล่าวว่า ผู้นำสามารถแบ่งได้ 2 แบบ คือ ผู้นำที่เป็นทางการหรือได้รับการแต่งตั้ง และผู้นำที่ไม่เป็นทางการหรือผู้นำแบบที่ได้รับความยอมรับ โดยพฤติกรรมของผู้นำนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระบบ ผู้นำเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ (Exploitative autocratic) ระบบนี้ผู้นำ

จะเป็นผู้ตัดสินใจทุกอย่างผู้นำแบบเผด็จการ จะใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จในการตัดสินใจ ผู้นำแบบมีเมตตา (Benevolent autocratic) ระบบนี้ผู้นำยังเป็นคนตัดสินใจ แต่ให้ผู้ตามมีอิสระอยู่บ้าง ผู้นำแบบปรึกษาหารือ (Consultative) ระบบนี้ผู้นำจะให้คำปรึกษาหารือกับผู้ตาม ก่อนที่จะกำหนดเป้าหมาย หรือการตัดสินใจ ผู้ตามมีอิสระมากขึ้นอีก และผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative) ระบบนี้ผู้นำเน้นให้ผู้ตามมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการกำหนดเป้าหมาย และการตัดสินใจ ผู้ตามเป็นอิสระ ถกเถียงกับผู้นำได้ ผู้นำแสดงการสนับสนุนในการทำงาน

Stogdill (1974) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีอำนาจในกระบวนการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เพื่อการตั้งเป้าหมาย และการบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยอำนาจนั้นจะต้องได้มาอย่างถูกต้องหรือได้รับการยอมรับก็ได้เช่นกัน

Katz & Kahn (1978) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการโน้มน้าวหรือการมีอิทธิพลที่สูงกว่าอิทธิพลที่ใช้เป็นกลไกในการบริหารงานที่เป็นกิจวัตรขององค์กรโดยผู้นำนั้นอาจจะได้รับการแต่งตั้งมาตามระบบ หรืออาจจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกภายในองค์กรก็ได้

Trewatha & Newport (1982) กล่าวว่า ภาวะผู้นำนับเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงอย่างกว้างขวางในทุกองค์กร โดยทั่วไปมนุษย์มักมีความเชื่อ และคาดหวังว่าบุคคลที่เป็นผู้นำจะต้องมีศักยภาพเพียงพอที่จะทำให้องค์กรมีประสิทธิผล ภาวะผู้นำเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์กร และสังเกตเห็นได้ทั่วไปจากพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันของมนุษย์ การที่ผู้นำนั้นมีตำแหน่ง มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ก็จะทำให้เกิดภาวะผู้นำที่สามารถส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กร สำหรับองค์กรที่เป็นทางการนั้น ส่วนใหญ่แล้วบุคคลผู้แสดงบทบาทผู้นำ คือ ผู้บริหารที่เรียกชื่อตำแหน่งแตกต่างกันไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นำรับผิดชอบ เช่น ผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ เป็นต้น

Bass (1985) กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบศรัทธาบารมี หมายถึงผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์ และแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นเห็นด้วย โดยจะต้องให้ความสำคัญกับผู้ร่วมปฏิบัติงานเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นการเน้นให้ผู้นำพัฒนาผู้ตามด้วยการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้ตามใช้วิธีการใหม่ๆ ในการค้นหาปัญหา และแก้ไขปัญหามาขององค์กร

Koontz & Wehrich (1988) กล่าวว่า ภาวะผู้นำหรืออิทธิพล (Influence) หมายถึง ศิลปะหรือกระบวนการในการใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้เขาเหล่านั้นใช้ความพยายามอย่างที่สุดอย่างสมัครใจ และอย่างกระตือรือร้น เพื่อบรรลุเป้าหมายของกลุ่มในเชิงอุดมคติแล้วการที่ผู้นำใช้

อิทธิพลเพื่อให้ผู้ตามทำงานด้วยเต็มใจเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ยังอาจจะต้องให้การดูแลในด้านอื่น ๆ เพื่อให้งานที่ออกมามีประสิทธิภาพตามต้องการด้วย

Yukl (1989) กล่าวว่าภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร หรือกระบวนการใช้อิทธิพล กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์กระบวนการโน้มน้าวหรือใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม กระบวนการรักษาสภาพกลุ่มและวัฒนธรรมของกลุ่ม

Bass & Avolio (1994) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ Fullrange นั้น จะต้องนำเอาภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพมาเชื่อมต่อกัน และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำ Full Range นั้น เป็นการแยกแยะให้เห็นถึงผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และผู้นำที่ขาดประสิทธิภาพ โดยผ่านแนวความคิดของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพ

Daft (1994) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของคนที่เป็ผู้นำในการใช้อิทธิพลหรือโน้มน้าวบุคคลอื่น เพื่อนำไปสู่การบรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงภาวะผู้นำก็แสดงว่าต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ต้องมีทั้งคนซึ่งได้แก่ ผู้นำกับผู้ตาม การโน้มน้าวหรืออิทธิพล และเป้าหมายขององค์กรซึ่งองค์ประกอบที่กล่าวมานี้จะทำให้ผู้นำสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

Avolio (1999) กล่าวว่า ภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำ Full Range ประกอบด้วยพฤติกรรมผู้นำ 3 แบบ มาผสมผสานต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ คือ ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez-faire leadership) นั้นผู้นำหลีกเลี่ยงการตัดสินใจถือเป็นขั้นสุดท้ายต่ำสุดของภาวะผู้นำหรือเรียกว่า เป็นผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional leadership) นั้นผู้นำจะมีพฤติกรรมกาให้รางวัลตามสถานการณ์ที่เหมาะสม (Contingent reward) การบริหารงานแบบวางเฉยเชิงรุก และเชิงรับ (Management-by-exception active & passive) ส่วนภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพนั้นผู้นำมีลักษณะพฤติกรรมที่มีบารมีน่าเชื่อถือ มีการสร้างแรงบันดาลใจการกระตุ้นผู้ตามให้ใช้ปัญญา และมีการให้ความสำคัญเป็นรายบุคคลอย่างทั่วถึง

Bass (1990) ได้ระบุคุณลักษณะของผู้นำที่ดีว่าจะต้องประกอบไปด้วย คุณลักษณะที่สำคัญ 6ประการได้แก่

1. คุณลักษณะทางร่างกาย (Physical characteristics) ประกอบด้วย ความแข็งแรง ความสูง และน้ำหนัก ซึ่งกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

และมีประสิทธิผลกับคุณลักษณะทางร่างกายให้ผลลัพธ์ที่ขัดแย้งกัน เช่น การมีส่วนสูง และน้ำหนักมากกว่าไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่า ความเป็นผู้นำจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลหรือไม่ แต่ก็มีองค์การจำนวนมากเชื่อว่าบุคคลที่มีรูปร่างส่วนใหญ่ จะจำเป็นต่อการเชื่อฟังของผู้ตาม ซึ่งก็สามารถอธิบายได้อยู่บนพื้นฐานของอำนาจ การบังคับหรือความกลัว

2. คุณลักษณะด้านภูมิหลังทางสังคม (Social background) ประกอบด้วย การศึกษา สถานภาพทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมเศรษฐกิจที่ดี จะเป็นข้อได้เปรียบต่อการเข้าสู่สถานภาพทางของความเป็นผู้นำ บุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมต่ำแต่สามารถก้าวสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงกว่าได้ จะไปสู่ตำแหน่งผู้นำระดับสูงได้มากกว่า และในปัจจุบัน ผู้นำที่มีการศึกษาดีจะมีโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งผู้นำได้ดีกว่า

3. คุณลักษณะด้านสติปัญญา และความสามารถ (Intelligence and ability) ซึ่งสรุปได้ว่า ผู้นำที่มีความรู้ มีดุลพินิจ มีทักษะในการพูดได้อย่างคล่องแคล่ว ปฏิภาณไหวพริบดี สิ่งเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ได้ในระดับหนึ่งว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้อยู่ ถึงแม้ว่าจะต้องศึกษาปัจจัยอื่น ๆ มาประกอบก็ตาม

4. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ (Personality) พบว่า บุคลิกภาพประกอบด้วย การมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความซื่อสัตย์ อดทนต่อความเครียด การควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความกระตือรือร้น ความตื่นตัว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการปรับตัว เป็นคนเปิดเผยไม่เก็บตัว เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ จะต้องนำมาศึกษาในเรื่องของความเป็นผู้นำ

5. คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (Task-related characteristic) ประกอบด้วย ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค จะต้องมีความมุ่งมั่นสูง ริเริ่มงานใหม่ ๆ ผู้ที่จะเป็นผู้นำที่ดีได้จะต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้

6. คุณลักษณะทางสังคม (Social characteristics) ประกอบด้วย ความนิยมแพร่หลายมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีเสน่ห์ดึงดูด ให้ความร่วมมือ ชอบสังคม และมีลักษณะเป็นนักการทูต

กล่าวโดยสรุป ลักษณะองค์ประกอบของภาวะผู้นำ (Leadership) ที่มีต่อความสำเร็จในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอลำปาง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยเห็นว่า ภาวะผู้นำมีความต่างไปจากผู้บริหารซึ่งใช้อำนาจหน้าที่ และปฏิบัติงานที่มีลักษณะเป็นกิจวัตรประจำวันตามระเบียบปฏิบัติขององค์กร ตรงกันข้าม ผู้นำจะแสวงหาความ

ยินยอมจากผู้ปฏิบัติงานที่จะปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจโดยมุ่งสู่เป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน
 ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงปรากฏใน 2 ลักษณะ คือ ภาวะผู้นำที่เป็นทางการ (Formal leadership) เป็น
 ภาวะผู้นำของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่เป็นทางการ
 ในองค์การ และภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ (Informal leadership) เป็นภาวะผู้นำของบุคคลที่มี
 อิทธิพลต่อผู้อื่นเนื่องจากได้รับการยอมรับจากการมีทักษะเฉพาะ (Special skill) สอดคล้องกับ
 ความต้องการของสมาชิกหรือผู้ตามสอดคล้องกับการบริหารจัดการองค์การให้เกิดประสิทธิผล
 ต่อไป

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

2.4.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ
 ที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ได้ให้ความหมายของการมี
 ส่วนร่วม ดังรายละเอียด ดังนี้

Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้า
 มามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามา
 มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามา
 มีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การ
 มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการ
 แบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น
 และมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและ
 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความ
 เต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้
 การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงาน
 ในระดับล่างขององค์การ

อุทัย บุญประเสริฐ (2558) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมใด ๆ ให้ความช่วยเหลือและมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน

สมยศ นาวิการ (2558) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับในกระบวนการตัดสินใจ (Participative Management) เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล PM ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหาร

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2559) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น

จินตนา สุจจันท์ (2559) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

สัญญา เคนาภูมิ (2561) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2558) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4.2 กระบวนการมีส่วนร่วม

เมื่อกล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามาบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการ

ดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัยได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล (2559) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด

อภิญา กังสนารักษ์ (2559) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

ในขณะที่ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2558) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่มีความสอดคล้องกับ ทรวงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ แต่ได้เพิ่มบางประเด็นที่เห็นว่ายังมีข้อบกพร่องและอาจจะเสริมประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเริ่มจาก

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ
2. มีส่วนร่วมในการวางแผน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
5. มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล
6. มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดของ ยูว์ธอร์น วุฒิมะธี (2559) ได้ให้ความเห็นในกระบวนการมีส่วนร่วมไปในทางของการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการแนวทางที่เป็นนโยบายเข้ากับการพัฒนา จึงสะท้อนแนวคิดในเชิงสังคม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
2. การมีส่วนร่วมในการคิด
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
6. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

สอดคล้องกับแนวคิดของ วรรณศิลป์ พีรพันธุ์ (2558) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนประกอบไปด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความเห็น การประชุมรับฟังความเห็น การร่วมตัดสินใจ และการทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่ กล่าวมาข้างต้น มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1981) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการ

ได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (views) ความชอบ (preferences) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

โดยสรุป กระบวนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

2.4.3 ประเภทการมีส่วนร่วม

เจลิยว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ (2559) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (marginal participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (partial participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้จักความต้องการของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (full participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2557) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผล ประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

จินตนา สุขจรรย์ (2559) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (genuine participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษา ปัญหาและความต้องการ ร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางแผนนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมประเมินผลโครงการ

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (no genuine participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนโดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิก หรือการร่วมเสียสละแรงงาน

นิรันดร์ จงวุฒิวเศศ (2560) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (direct participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (inclusive organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (representative organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

3. การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (non-representative organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

2.4.4 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้น จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นบ้าง ประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน ดังมีนักวิชาการได้ให้ความเห็น

Lunenburg & Ornstein (2000) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาว่าผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตยว่า มีสูงหรือต่ำ โดย Ornstein ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมเทียม หรือไม่มีส่วนร่วม
2. การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือร่วมเพียงบางส่วน
3. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง คือ มีอำนาจและบทบาทมาก

Huntington & Nelson (1982) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจาก กิจกรรม และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม โดย Huntington & Nelson ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้น ว่า สามารถกระทำได้เพียงใด

2. ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

- 2.1 ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปอย่างหลวมๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

2.2 ในแนวคิด เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้า ลูกน้อง มีฝ่าย แผนกต่าง ๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

2.3 การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวตั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกันผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตามสถานภาพของแนวราบและแนวตั้ง

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก (2561) ได้กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ใน เอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1. การรับรู้ข่าวสาร (public information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าว จะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (public consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางกระจายข่าวสารข้อมูลไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (public meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (community meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (technical meeting)

4. การประชาพิจารณ์ (public hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และเสียของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

6. การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเองอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์การ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

โดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมาย ในประเด็นการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจาก ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง และ ในแนวตั้งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา

2.4.5 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้

สุธี วรประดิษฐ์ (2558) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้นำเสนอปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้สรุปแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ 2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ 3) การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร

William W. Reeder (1974) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของตน มีคุณค่าสอดคล้องกับกับผลประโยชน์ของตน มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน สอดคล้องกับสิ่งที่ตนได้มาหรือหวังเอาไว้ และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ต่อเมื่อตนเองได้มีประสบการณ์ที่เป็นอคติต่อเรื่องนั้น ๆ มาแล้ว และบุคคลหรือกลุ่ม

บุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะอำนวยขึ้นขึ้นอยู่กับความสามารถรวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลจะกระทำโดยการบีบบังคับหาได้ไม่ นอกจากนี้บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้นยั่วยุและจูงใจให้เกิดขึ้น

ในขณะเดียวกัน ก็มีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

สิริพัฒน์ ลาภจิตร (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งได้ข้อสรุปประเด็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การเป็นหน้าที่ของประชาชน อาสาสมัครด้วยใจ มีความรู้ความสามารถ กล้าพูดกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน มีทักษะและประสบการณ์ เป็นประโยชน์กับตัวเองและชุมชน 2) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกลงให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3) ปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ อบต. ดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ เอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาธิปไตยประชาคมหมู่บ้าน

เนตรรุ่ง อยู่เจริญ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการทำวิจัยครั้งนี้ เนตรรุ่ง อยู่เจริญ ได้พบตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ บรรยากาศองค์กร และการติดต่อสื่อสาร 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา

โดยสรุป ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ 2) ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เลือกลงให้เป็นตัวแทน ชุมชนมีความสามัคคี และมีกลุ่มต่าง ๆ ที่สนับสนุนผลักดันการมีส่วนร่วม 3) ปัจจัยด้านองค์การ ได้แก่ บรรยากาศองค์กร การติดต่อสื่อสาร กฎระเบียบ การเอาใจใส่กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา มีประชาธิปไตยประชาคม 4) ปัจจัยด้านทัศนคติ ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม และแรงจูงใจในการทำงาน

2.5 ข้อมูลพื้นฐานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ชุมชนบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงมากแห่งหนึ่งในเรื่องแหล่งกำเนิดของผ้าไหมแพรวา คำว่า“แพรวา” เป็นชื่อผ้าไหมทอมือชนิดหนึ่งของสตรีชาวผู้ไทที่เคยอาศัยอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย ต่อมาเมื่ออพยพมาตั้งถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ก็ได้นำวัฒนธรรมการผลิตและนุ่งห่มผ้าแพรวามาด้วย

ผ้าไหมแพรวาเป็นผ้าที่มีความงดงามและความประณีตในการทอ มีลักษณะเด่นด้านลวดลายของผ้าที่มีกรรมวิธีการสร้างลวดลายด้วยการทอขีด และการทอด้วยการจกเส้นไหมหลากหลายสีเข้าด้วยกันทำให้เกิดสีเส้นและลวดลายรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้าก็มีความเรียบเนียนเป็นเนื้อเดียวกับพื้นของผืนผ้า การทอผ้าแพรวาจึงเป็นภูมิปัญญาชั้นสูงจนได้รับการยกย่องว่าเป็น “ราชินีแห่งไหม” โดยเฉพาะผ้าไหมแพรวาของชุมชนบ้านโพนนับเป็นผ้าไหมลายมัดหมี่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มและโดดเด่นจนกลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน ในอดีตผ้าไหมแพรวาในชุมชนบ้านโพนเป็นผ้าที่ชาวผู้ไทผลิตเพื่อใช้สอยในชุมชน ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายเหมือนปัจจุบัน จุดเริ่มต้นความมีชื่อเสียงคือ การได้รับการสนับสนุนและก่อตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ ภายใต้โครงการศิลปอาชีพพิเศษในสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เมื่อ พ.ศ. 2521 ต่อมาการทอผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทบ้านโพนเกิดการขยายตัวทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ใน พ.ศ. 2546 ได้รับตราสัญลักษณ์สินค้าคุณภาพของกรมส่งเสริมการเกษตรและได้รับคัดเลือกเป็นสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว จากการดำเนินงานเป็นกลุ่มอาชีพก็ได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและมีการสร้างศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทผ้าไหมแพรวาบ้านโพน เพื่อเป็นแหล่งจัดแสดงและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแพรวาของชุมชนใน พ.ศ. 2552 ผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทก็ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญา (Intangible Cultural Heritage) เพื่อยกย่องภูมิปัญญาของชาวผู้ไทที่แฝงไว้ในงานหัตถกรรมแบบดั้งเดิม ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทบ้านโพนมีราคาจำหน่ายแตกต่างกันตามต้นทุนการผลิต รวมไปถึงขนาดและลวดลายของผ้า เริ่มต้นตั้งแต่ 300 บาท จนถึง 100,000บาท ทั้งนี้จะมีนักท่องเที่ยวและลูกค้าซื้อผ้าไหมแพรวาทุกวัน ในจำนวนนั้นเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาพักบ้านพักแบบโฮมสเตย์ที่ทางชุมชนมีบริการ นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของชุมชนผ่านสื่ออินเตอร์เน็ต ซึ่งคาดว่าจะน่าจะมีผลต่อการพัฒนาธุรกิจของชุมชนต่อไปในอนาคต

ผ้าแพรวาของชาวผู้ไทถักทอขึ้นเพื่อใช้เป็นผ้าสไบหรือผ้าคลุมไหล่ทับชุดพื้นเมือง คำว่า “แพรว”หรือ “ผ้าแพรว” เป็นชื่อเรียกผ้าที่มีลักษณะเป็นผืนของชาวไทอีสานหรือไทลาวทั่วไป ส่วนคำว่า “วา” มีความหมายถึงขนาดความยาวของผ้าที่มีความยาว 1 วา หรือประมาณ 2 เมตร ทั้งนี้

เพราะผ้าแพรวาเป็นผ้าทอที่ชาวผู้ไทใช้สำหรับการเบี่ยงสไบทับผ้าเสื่อสีพื้น จึงนิยมทอให้มีความยาวประมาณ 1 วาของผู้ใช้ผ้าแพรวาของชาวผู้ไทนิยมพื้นเป็นสีแดง ใช้สำหรับห่มเฉียงไหล่ กลุ่มไหล่ หรือใช้เป็นสไบในงานมงคลหรืองานบุญประเพณีนิยมใช้คู่กับผ้า “แพรวมน” ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีชายครุยทั้ง 2 ด้าน ใช้สำหรับคลุมศีรษะหรือเป็นผ้าเช็ดหน้า หากวิเคราะห์ภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทในชุมชนบ่อนโพธิ์ที่สะท้อนผ่านวัฒนธรรมการทอผ้าไหมแพรวา อาจจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ ภูมิปัญญาที่ปรากฏในกรรมวิธีการทอและภูมิปัญญาที่ปรากฏในลายผ้า

ภูมิปัญญาที่ปรากฏในกรรมวิธีการทอ แม้การทอผ้าแพรวาจะเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไททั้งหมด แต่ผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทในชุมชนบ้านโพธิ์กลับมีลักษณะและลวดลายที่แตกต่างไปจากผ้าแพรวาของผู้ไทในพื้นที่อื่น โดยผ้าไหมแพรวาของผู้ไทในชุมชนอื่นจะมีลวดลายที่เกิดจากการทอเส้นไหมเพียงสีเดียวในแต่ละลายไปตลอดทั้งแถวและตลอดทั้งผืน แต่ผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทบ้านโพธิ์จะมีการประดิษฐ์ลวดลายบนผืนผ้าด้วยการขีดและการจก โดยจะใช้เส้นไหมที่มีสีสันท่างกันสอดสลับจนเกิดเป็นลวดลายตามต้องการ ดังนั้นผ้าแพรวาที่บ้านโพธิ์จึงเป็นผ้าแพรวาที่มีสีสันท่างและลวดลายหลากหลายแพรวพราว นอกจากนี้เส้นไหมที่นำมาทอจะเลือกเฉพาะเส้นไหมน้อยซึ่งเป็นไหมเส้นเล็กและละเอียด ทำให้ลวดลายที่ปรากฏอยู่ในผืนผ้ามีความเรียบเนียนเป็นเนื้อเดียวกับพื้นของผืนผ้า ผ้าไหมแพรวาจึงมีเนื้อนุ่มบางเบาและละเอียดอ่อนกว่าผ้าไหมธรรมดาทั่วไป

ลักษณะสำคัญของผ้าไหมแพรวาผู้ไทบ้านโพธิ์ที่แตกต่างจากผ้าทอของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นคือการใช้สีพื้นเป็นสีโทนแดง โดยในอดีตจะใช้ครั้งเป็นวัสดุย้อมสีผ้าแพรวาแบบดั้งเดิมจะใช้เส้นไหมในการตกแต่งลวดลายด้วยเส้นพุ่งพิเศษ และใช้เส้นฝ้ายทอเป็นพื้นหลักทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง โดยช่างทอจะใช้นิ้วก้อยเป็นอุปกรณ์ในการสอดเส้นด้ายพุ่งพิเศษ ซึ่งในเส้นพุ่งหนึ่งแถวช่างทอจะต้องใช้นิ้วก้อยออกแรงร่วมร้อยครั้งในการเสริมเส้นพุ่ง ลักษณะโดดเด่นอีกประการหนึ่งของผ้าทอของชาวผู้ไทบ้านโพธิ์คือผ้าไหมมัดหมี่ ซึ่งจะใช้สีดำเป็นพื้นหลักและใช้สีส่วนลวดลายมัดหมี่ด้วยสีแดง เหลือง เขียว และขาว ทำให้สีสันทันโดยรวมของผ้ามัดหมี่ดูมีมิติเป็นความงดงามตามแบบเฉพาะตัว ทั้งนี้การทอผ้าด้วยเทคนิคมัดหมี่ของชาวผู้ไทบ้านโพธิ์จะใช้เทคนิคการมัดโอบลำหมี่เพื่อย้อมสีลวดลายมัดหมี่เฉพาะสีพื้นหลัก ส่วนสีตกแต่งส่วนย่อยของลวดลายประกอบจะใช้กึ่งไม้ทุบปลายทำเป็นพู่กันเพื่อแต้มสีนับเป็นเอกลักษณ์ของชาวผู้ไทในการทอผ้ามัดหมี่

คุณสมบัติของผ้าไหมแพรวาบ้านโพนดังกล่าวมาทั้งหมดได้แสดงถึงกรรมวิธีการทอผ้าที่ต้องใช้ความชำนาญและการสั่งสมประสบการณ์มาอย่างยาวนาน อีกทั้งยังต้องใช้เวลาในการทอค่อนข้างมาก ในปัจจุบันกรรมวิธีการทอผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทบ้านโพนยังใช้วิธีการทอแบบดั้งเดิมที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษแม้จะมีการปรับเทคนิควิธีการทอไปบ้างแต่ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของผ้าไหมแพรวาบ้านโพนคือลวดลายที่ปรากฏอยู่ในผืนผ้าแต่ละผืนยังคงเป็นลวดลายตามแบบแผนของชาวผู้ไทที่เป็นประเพณีนิยมดั้งเดิม ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ส่งผลให้ผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทบ้านโพนมีลวดลายเฉพาะตัวและแสดงถึงภูมิปัญญาพื้นบ้านที่แฝงไปด้วยคติความเชื่อ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับลายดอกดาว เป็นการจินตนาการลวดลายจากดวงดาวที่อยู่บนท้องฟ้า ชาวบ้านโพนเชื่อว่าลายดอกดาวบนผืนผ้าแพรวามีความหมายถึงแสงแห่งความโชคดีความมั่งคั่งสมบูรณ์ และความมีอำนาจ อีกทั้งยังหมายถึงแสงสว่างส่องนำทางไปสู่การเฉลิมฉลองและความมีโชคลาภ

ลักษณะลวดลายของผ้าไหมแพรวาตามโครงสร้างหลักของผืนผ้า เรียกว่าลายเล็กหรือลายคั่น ลายเชิงผ้า และลายใหญ่ ในแต่ละกลุ่มลายยังมีลายละเอียดของลวดลายที่ได้มีการประดิษฐ์ขึ้นมาอย่างหลากหลาย ในงานศึกษาของสุภาวดี ตุ่มเงิน พบว่า ลวดลายของผ้าไหมแพรวาบ้านโพนทั้งหมดสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ตามลักษณะรูปแบบทางศิลปกรรม กลุ่มแรกเป็นลวดลายที่ได้รับแนวคิดมาจากศาสนสถาน กลุ่มที่สองเป็นลายผ้าที่ได้แนวคิดมาจากรูปสัตว์ กลุ่มที่สามคือลายที่ได้แนวคิดมาจากพันธุ์ไม้และกลุ่มสุดท้ายเป็นลายที่ได้แนวคิดมาจากสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยความสำคัญของลวดลายทั้งหมดล้วนเป็นร่องรอยของการสืบทอดวัฒนธรรมจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน

นอกจากนี้ความหมายของลวดลายที่ปรากฏบนผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทส่วนใหญ่ ยังเกี่ยวข้องกับความจริงของงาม ความอุดมสมบูรณ์ ความศักดิ์สิทธิ์ ความร่ำรวยมั่งคั่ง และการมีชีวิตที่ยืนยาว ซึ่งทั้งหมดเชื่อมโยงถึงความเป็นสิริมงคลของผืนผ้าแพรวา โดยเหตุดังกล่าวการนำผ้าแพรวาไปใช้เป็นเครื่องแต่งกายในลักษณะของผ้าสไบห่มคลุมไหล่ จึงใช้แต่งเฉพาะงานที่เป็นมงคลเท่านั้น เช่น งานเทศกาล หรือประเพณีสำคัญ ไม่มีการใช้ในงานอัปมงคลเช่นงานศพโดยเด็ดขาด ซึ่งชาวบ้านโพนได้ถือปฏิบัติในคติดังกล่าวมาอย่างเคร่งครัดจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้การใช้ผ้าแพรวาในการห่มคลุมจะใช้ห่มคลุมเฉียงพาดบนไหล่ในลักษณะของผ้าสไบทับบนเสื้อเท่านั้น จะไม่มีการนำ ผ้าแพรวามาตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มในลักษณะของผ้านุ่ง เพราะถือว่าเป็นการไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

การก่อตั้งกลุ่มผ้าไหมแพรวาบ้านโพนนับเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมที่สุดของการทอผ้า เพื่อจำหน่ายเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านโพน นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทอผ้าและการส่งเสริมสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนารูปแบบและขนาดของผ้าทอ จากเดิมการทอผ้าแพรวาของชาวผู้ไทคือการทอผ้าขนาดยาว 1 วา กว้างครึ่งวา ก็เปลี่ยนมาทอผ้า 2 ลักษณะตามความต้องการของตลาด รูปแบบแรกคือ ผ้าสไบหรือผ้าคลุมไหล่ ทอหน้ากว้างไม่น้อยกว่า 27-75 เซนติเมตร ยาวไม่น้อยกว่า 2 เมตร หรือขนาดกว้างยาวตามความต้องการของตลาด มีลวดลายตลอดทั้งผืนและมีชายครุยทั้ง 2 ด้าน รูปแบบที่สองคือ ผ้าผืนหรือผ้าชิ้น ทอหน้ากว้างไม่น้อยกว่า 62-90 เซนติเมตร ยาวไม่น้อยกว่า 5 เมตร ซึ่งเป็นขนาดสำหรับนำไปตัดเย็บเป็นชุดของสตรีได้ 1 ชุด หรือขนาดกว้างยาวตามความต้องการของตลาดมีลวดลายตลอดทั้งผืน หรือมีลวดลายส่วนหนึ่งและผ้าสีพื้นส่วนหนึ่ง ใช้สำหรับตัดเย็บชุดสวมใส่ หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นตามลักษณะการใช้งาน การพัฒนาสีและลวดลายของผ้าไหมแพรวา จากเดิมผ้าแพรวาจะมีสีพื้นเฉพาะสีโทนแดง ก็มีการประยุกต์ให้มีสีพื้นที่หลากหลาย เช่น สีเขียว สีฟ้า สีชมพูและสีน้ำตาล โดยยังคงเลือกสีจกประกอบ 4-5 สีคล้ายของเดิม ได้แก่ สีส้ม สีน้ำเงิน สีชมพู สีเขียว สีเหลือง สีขาว สีม่วง สีน้ำเงิน/คราม เป็นต้น ผ้าแพรวาชนิดนี้เรียกว่า “ผ้าแพรวาจกสี” ผ้าแพรวาอีกประเภทหนึ่งที่ประยุกต์จากการทอผ้าแบบดั้งเดิม คือ “ผ้าแพรว่วง” ผ้าชนิดนี้จะลดจำนวนสีเส้นเส้นพุ่งพิเศษ แต่ตกแต่งลวดลายด้วยสีเขียวตลอดหน้าผ้า ทำให้ผ้ามีสีเส้นที่เรียบง่าย นิยมนำมาตัดเย็บเป็นชุดสำหรับสตรีและบุรุษ ผ้าชนิดนี้ยังง่ายต่อการทอเนื่องจากการใช้การขีดแทนการจก นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาและออกแบบลายผ้าไหมแพรวาให้ทันสมัย ลวดลายส่วนหนึ่งยังคงเป็นผ้าแพรวายกดอกแบบดั้งเดิม อันเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมแพรวาผู้ไทบ้านโพน ส่วนหนึ่งมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบและลวดลายสีเส้นใหม่ให้เกิดลายจุดที่จกด้วยไหมสีขาว อันเป็นสิ่งที่แสดงทักษะและความสามารถขั้นสูงในการทอผ้าของชาวผู้ไทรวมไปถึงการพัฒนาใส่ลายสัตว์ อาทิ ไดโนเสาร์ ช้าง นาค ลงไปในผ้าแพรวาและการใช้วัสดุที่มีลักษณะพิเศษเช่นดินเงิน ดินทองแทรกเข้าไปในลายผ้า ทำให้ผ้าไหมแพรวามีมูลค่าสูงขึ้น

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการทอผ้าแพรวาของบ้านโพนคือแม่คำสอนสระทองช่างทอผ้าชาวผู้ไท ซึ่งเป็นผู้นำแม่บ้านชาวผู้ไทพร้อมผ้าแพรวขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อ พ.ศ. 2521 ฝีมือการทอผ้าของแม่คำสอนได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง จนได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งการได้รับยกย่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้เป็นครูภูมิปัญญาไทยด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ถ่ายทอดความรู้ด้านการทอผ้าให้ผู้สนใจทั่วไป

การรวมกลุ่มในการทอผ้าภายใต้ชื่อกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าไหมแพรวา ทำให้เกิดองค์กรชุมชนที่ช่วยสร้างความสมานฉันท์ของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความยั่งยืนและเข้มแข็ง สมาชิกในกลุ่มต่างเห็นประโยชน์ร่วมกัน ก่อให้เกิดการจัดสรรผลประโยชน์ที่เหมาะสมเป็นธรรม รวมทั้งทำให้มีหลักประกันด้านการตลาด เนื่องจากกลุ่มฯ มีการวางแผนด้านการผลิตและการจำหน่าย การจัดบัญชีและการพัฒนาตลาดผ้าไหมให้ใหม่เสมอ ส่งผลให้ปัจจุบันราคาผ้าไหมแพรวามีราคาสูง โดยสูงสุดราคาถึงผืนละหนึ่งแสนบาท ปัจจัยเหล่านี้ทำให้กลุ่มฯ มีรายได้ร่วมหนึ่งร้อยล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ในกระแสสังคมปัจจุบัน เมื่อนโยบายของภาครัฐพยายามผลักดันให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็งในการปกครองตนเอง ผนวกกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านผ้าไหมแพรวาที่โดดเด่นของชาวผู้ไทในชุมชนบ้านโพน ชุมชนบ้านโพนจึงได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยวเมื่อ พ.ศ. 2551 ความมีชื่อเสียงและความเข้มแข็งของชุมชนชาวผู้ไทบ้านโพนทำให้นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ เดินทางมาเยี่ยมชม ศึกษาดูงาน และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแพรวาเป็นจำนวนมาก ส่วนหนึ่งเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาพักบ้านพักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ที่ชุมชนมีให้บริการ โดยในปัจจุบันมีบ้านพักให้บริการจำนวน 11 หลัง รับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน คิดค่าบริการ 200 บาทต่อคน/ต่อคืน นอกจากนี้ยังมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ของชุมชนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งคาดว่าจะมีผลต่อการพัฒนาธุรกิจของชุมชนต่อไปในอนาคตด้วย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรฤทัย หาญโชติพันธ์ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าวในภาคตะวันตก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในการประกอบกิจการน้ำตาลมะพร้าวกับความสำเร็จของผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าวในภาคตะวันตก ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าวที่อยู่ในภาคตะวันตก เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการหรือแนวทางการดำเนินงาน ปัจจัยด้านลักษณะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามหรือความสำเร็จของผู้ประกอบการ ได้ร้อยละ 53.6 พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน สามารถอธิบายหรือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานน้ำตาลมะพร้าวได้ดีที่สุด

นางลักษณ ทงศรี (2559) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ 2) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ และ 3) พัฒนารูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหม จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสานวิธี ประชากร คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหม จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 144 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัญหาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดการการผลิตอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงินและการบัญชี ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริหารองค์การ ด้านการจัดการวิจัยและพัฒนา อยู่ในระดับน้อย 2. ความต้องการในการพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดการการผลิตอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงินและการบัญชี ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลางและด้านการบริหารองค์การ ด้านการจัดการวิจัยและพัฒนา อยู่ในระดับน้อย 3. รูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ คือ 1) รูปแบบการจัดการการผลิต ควรวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีเอกลักษณ์และแตกต่าง ดำเนินการตามแผน และควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐานโดยผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากหน่วยงานภายนอก และรักษาสิ่งแวดล้อมทางการผลิต 2) รูปแบบการจัดการการตลาด ควรรวบรวมผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์แตกต่างตามความต้องการของลูกค้า กำหนดราคาขายที่เหมาะสม ขยายช่องทางการจำหน่ายและมีการส่งเสริมการตลาด 3) รูปแบบการจัดการเงินและการบัญชี ควรวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยจัดหาและจัดสรรเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ ติดตาม กำกับดูแลการเงิน ตามแผนการดำเนินงาน และสรุปการดำเนินงานด้วยระบบบัญชี

ทักษฎา สง่าโยธิน (2560) ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวิสาหกิจชุมชนในประเทศ และวิสาหกิจชุมชนต่างประเทศ จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งหมด 16 แห่ง พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ค้นพบเรียงตามระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่พบมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน 3) ระบบการบริหารจัดการที่ดี 4) เงินทุน 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ 6) ทักษะ ความสามารถในการผลิต รวมถึงนวัตกรรมการผลิตและการพัฒนา 7) การสนับสนุนจากภายนอกที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (การสร้างเครือข่าย) 8) ผู้นำที่มี

ความรู้ ความสามารถ 9) การมีตลาดรองรับที่แน่นอน 10) การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และความโปร่งใส 11) ระบบการสื่อสาร 12) ผลិតภัณฑ์ที่มีคุณภาพ สวยงาม ตรงความต้องการของผู้บริโภค 13) ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ 14) การใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น 15) การปฏิบัติทางกฎและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม

วรรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560) ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร พบว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐยังค่อนข้างจำกัด รวมถึงการพัฒนาการจดทะเบียน ๗ เช่น บรรจุภัณฑ์ การจัดจำหน่ายยังค่อนข้างจำกัด ด้านการตลาดและลูกค้า พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อตามยุคสมัย และการจัดจำหน่าย เช่น จากการออกบู๊ท ยังมีค่อนข้างน้อย ด้านการผลิตและงานสนับสนุนการผลิต พบว่า การนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินการผลิตยังไม่ชัดเจน การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เข้มแข็งและกว้างขวางในระดับประเทศเพื่อการขยายภาคการผลิตและการจัดจำหน่ายยังมีค่อนข้างน้อย และด้านการเงินและบัญชี พบว่า แหล่งเงินทุน ในการสนับสนุนภาคการผลิตยังมีค่อนข้างจำกัด รวมถึงการจัดทำบัญชีของสมาชิกยังค่อนข้างไม่ต่อเนื่องส่วนแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร พบว่า ควรมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้เข้มแข็งและกว้างขวางในระดับประเทศเพื่อการขยายภาคการผลิตและการจัดจำหน่ายที่ยังมีค่อนข้างน้อย การวางแผนการผลิตที่ครบวงจร การพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

ชัชชนก เตชะวณิช (2561) ได้ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะของปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 1) ความสำเร็จในการแข่งขัน การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน 4) เพื่อพัฒนารูปแบบของปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน และ 5) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบของปัจจัยความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นการวิจัยแบบผสม โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลหลักคือวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัดของแต่ละเขต จำนวน 6 ราย สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บข้อมูลในช่วงเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2560 ตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 500 ราย จากวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย

ไทยการวิเคราะห์ข้อ มูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผล การศึกษาพบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ตัวแปรการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียง ตัวแปรความได้เปรียบในการแข่งขัน และความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจ ชุมชนมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนที่ 4.24, 4.02, 3.85 และ 3.92 ตามลำดับ การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้มีอิทธิพลทางอ้อมเชิง บวกต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนโดยผ่านการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนและความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยมีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.98 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสอดคล้องของรูปแบบของบุพปัจจัยความสำเร็จของ วิสาหกิจชุมชนที่พัฒนาขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การประกอบวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ นั้นยังส่งผลให้เกิดความสุขแก่สมาชิกกลุ่มซึ่งก่อให้เกิดความรักสามัคคีและนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็ง สร้างเสริมเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ นำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

พีระศักดิ์ วรฉัตร (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารวิสาหกิจ ชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะการบริหารงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด สุรินทร์ องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นและนโยบายของรัฐบาลอำนวยความสะดวกด้านเงินทุนและ ช่องทางการจัดจำหน่าย ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ที่ ผสมผสานกับการพาพึ่งตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมพัฒนา และต่อยอดภูมิปัญญาที่มีกระบวนการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ เสริมสร้างภาวะผู้นำในการประกอบการและสร้างผู้นำรุ่นใหม่สืบทอดต่อกัน การดำเนินธุรกิจที่มี ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อม ยึดธรรมาภิบาลในการดำเนินงานร่วมกันใช้ ความได้เปรียบเชิงพื้นที่และวัฒนธรรมนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานที่เป็นเอกลักษณ์ ขยาย เครือข่ายพันธมิตรทางการค้าและการผลิต เพื่อการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางสังคม 2) ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ทั้ง 12 ด้านมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูง (4.04) ทุก ด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับสูง โดยปัจจัยด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสูงที่สุด (4.15) ส่วนปัจจัยด้าน นโยบายของรัฐมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.94) และตัวแปรทุกตัวส่งผลต่อความเข้มแข็งในระดับสูง ปัจจัย ทั้ง 12 ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน โดยค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สันอยู่ระหว่าง 0.53 - 0.84 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ผลการทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสามารถอธิบายการดำเนินงานที่เข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน

ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ด้ร้อยละ 76.90 ($R^2 = .769$) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.2623) ข้อเสนอแนะในการสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ด้านการตลาด พบว่า ควรส่งเสริมให้ผลิตสินค้าตรงกับความต้องการของตลาด โดยให้ความสำคัญกับพฤติกรรมผู้บริโภคและแนวโน้มการบริโภค ก่อนที่จะลงมือประกอบการหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ ราคาจะต้องไม่เกินความเป็นจริง หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการตลาด ส่งเสริมให้กลุ่มมีความสามารถในการจัดทำบัญชีรายรับ ในส่วนของผลิตภัณฑ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ การแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ สร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์พัฒนาการติดต่อสื่อสารและสร้างเครือข่ายในระบบวิสาหกิจชุมชนให้ครบวงจร

ลักขณา อินทร์ปึง, อารดา ชัยเสนา และรัชดา ภัคดียิ่ง (2563) ได้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาสภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนและปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดขอนแก่นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือวิสาหกิจชุมชนได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจำนวน 122 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิงพรรณนาประกอบด้วยค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploration Factor Analysis; EFA) โดยหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธี แวริแมกซ์ (Varimax Method) ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อทำการหมุนแกน (Varimax Orthogonal Rotation) พิจารณาค่า loading ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า Factor loading ตั้งแต่ 0.65 ขึ้นไปใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาให้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดขอนแก่นประกอบด้วย 1) ด้านการจัดการกลุ่มที่ดี 2) ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 3) ด้านการพัฒนาการผลิต 4) ด้านระบบการเงินและการบัญชี 5) ด้านการวางแผนงาน 6) ด้านความเป็นผู้ประกอบการ 7) ด้านความเป็นผู้นำ

นุชชรา คำมัน, ธานินทร์ คงศิลา และพัฒนาสุข ประเสริฐ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัย

การเป็นสมาชิก ปัจจัยด้านโครงสร้าง และปัจจัยด้านการดำเนินงานกับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนในระดับปานกลางขึ้นไปในเขตอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 142 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า จำนวนหุ้นระยะเวลาในการดำเนินงาน และปัจจัยการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $<.000$ การใช้แรงงานในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $.01$ ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $.05$ (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะพบว่าวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียนมากที่สุดร้อยละ 34.5 ข้อเสนอแนะคือต้องการให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีความรู้ใหม่ ๆ ในการดำเนินงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของเขามาสนับสนุนเรื่องการลงทุนและตลาดและช่วยแนะนำในการดำเนินงาน

Hong-Hee (2006) ศึกษาเรื่องการให้บริการ (Application service providers- ASPs) กับผลการดำเนินงานขององค์กรในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้ให้ความเห็นว่าโดยทั่วไปแล้วการทำวิจัยเรื่องผลการดำเนินงานขององค์กรมักจะใช้ตัวชี้วัดทางการเงินเพียงอย่างเดียวซึ่งไม่มีความเหมาะสมเพียงพอในการบ่งชี้ จึงได้ใช้ปัจจัยทางด้านการเงินและที่ไม่ใช่ด้านการเงิน (Financial and non-financial indicators) โดยปัจจัยที่ไม่ใช่ด้านการเงิน เช่น จำนวนลูกค้า (The number of customers) ค่าใช้จ่ายในการบริหาร (Administration cost) ความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive advantage) การบริการลูกค้า (Customer service) ผลิตภาพ (Productivity) ความง่ายในการถ่ายทอดข้อมูลสู่ลูกค้าภายในองค์กร (Ease of information exchange partners, ease of information exchange within a company)

Watson (2007) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย (Network) และผลการดำเนินงานของ SMEs ในออสเตรเลีย ผลการดำเนินงานวัดได้จากการอยู่รอด ความเติบโต และผลตอบแทนต่อการลงทุน พบว่า เครือข่ายมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการอยู่รอด และการเจริญเติบโตธุรกิจ แต่ผลวิจัยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย และยังคงค้นพบว่าเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการไม่มีความสัมพันธ์ต่อผลตอบแทนต่อหุ้น สรุปได้ว่าเครือข่ายมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จทางธุรกิจทั้งในประเทศและตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะภายใต้โลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นทั้ง

โอกาสและท้าทาย ดังนั้น การมีเครือข่ายที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นแหล่งของการได้เปรียบทางการแข่งขัน และการมีผลประกอบที่ดีที่สุดในที่สุด

Vichitdhanabadee, Wilmshurst & Clift (2009) ได้ศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในเรื่อง การวัดผลประกอบการ (Performance management) โดยศึกษาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีธุรกิจทางด้านการผลิต การค้า และบริการ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานทางด้านการจัดการผลประกอบการ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านของเวลาทำให้ไม่มีเวลาใส่ใจทางด้านนี้การจัดการผลประกอบการในที่นี้หมายถึง การปรับเป้าหมายบุคคล ทีมงาน และองค์กรเข้าด้วยกัน โดยใช้ข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เข้ากับเป้าหมายทางกลยุทธ์และยังช่วยให้ผู้จัดการสร้างกลยุทธ์เพื่อให้เติบโตทางกาไร อย่างไรก็ตามผลการศึกษานี้สอดคล้องวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ คุณลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น ระยะเวลาประกอบการ จำนวนพนักงาน ทุนทรัพย์ และการบริหารจัดการ และคุณลักษณะของเจ้าของหรือผู้จัดการ ประกอบด้วย การศึกษาประสบการณ์งานในอดีตมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน และการจัดการทางธุรกิจ

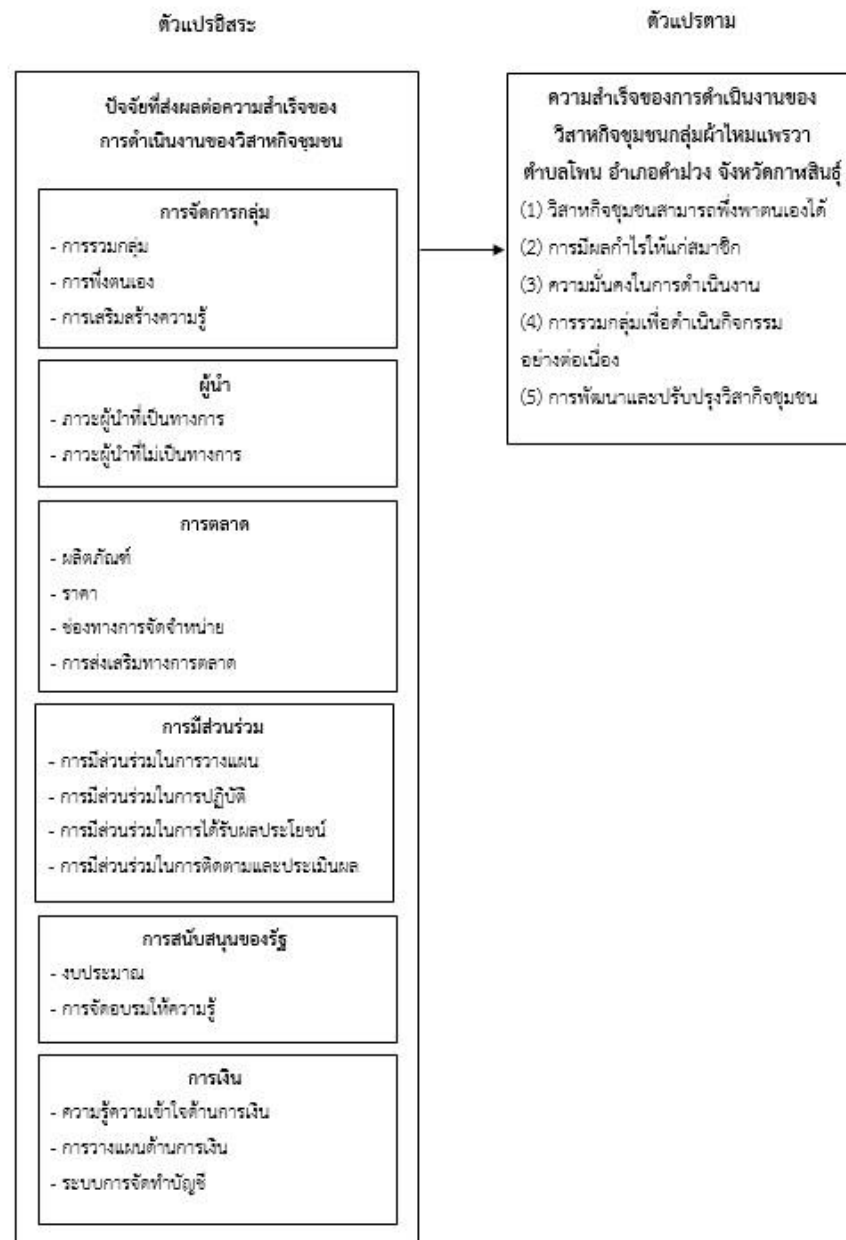
จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ (1) วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ (2) การมีผลกำไรให้แก่สมาชิก (3) ความมั่นคงในการดำเนินงาน (4) การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และ (5) การพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยพิจารณาจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ (1) การจัดการกลุ่ม (2) ผู้นำ (3) การตลาด (4) การมีส่วนร่วม (5) นโยบายภาครัฐ และ (6) การเงิน ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์ประเด็นวิสาหกิจชุมชน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการ	การจัดการ กลุ่ม	ผู้นำ เป็น สมาชิก	การตลาด	การมี ส่วน ร่วม	การ สนับสนุน ของรัฐ	การเงิน	การผลิต
วรวุฑฒย หาญโชติพันธ์ (2559)	✓	✓			✓	✓	
นงลักษณ์ ทองศรี (2559)	✓			✓		✓	✓
ทักษญา สง่าโยธิน (2560)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
วรรณพงศ์ ช่วยรักษา (2560)				✓	✓		✓
ชัชชนก เตชะวณิช (2561)	✓	✓		✓	✓		
พีระศักดิ์ วรรณิตร (2561)				✓	✓	✓	
ลักขณา อินทร์ปิ้ง,อาร ดา ชัยเสนา และรัชดา ภักดิ์ยิ่ง (2563)	✓	✓		✓	✓	✓	
นุชสรา คำมัน, ธานินทร์ คงศิลา และ พัฒนาสุข ประเสริฐ (2564)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำมาใช้ในการทดสอบการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการนำเสนอ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 840 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์, 2564)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 271 คน โดยใช้การสุ่มตัวแบบเจาะจง (Purposive sampling) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาด้วยการคำนวณตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 สูตรที่ใช้ในการคำนวณมีดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{840}{1+(840 \times 0.052)}$$

$$n = 271$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการ ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับ การศึกษาสูงสุด จำนวนปีที่ เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และรายได้ต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็น คำถามแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ การจัดการ กลุ่ม ผู้นำ การตลาด การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน ลักษณะเป็นคำถามปลาย ปิดโดยคำถามแบ่งเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด (Rating Scales)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ การมี ผลกำไรให้แก่สมาชิก ความมั่นคงในการดำเนินงาน การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน ลักษณะเป็นคำถามปลายปิดโดยคำถามแบ่งเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด (Rating Scales)

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ตาราง 2 โครงสร้างของเนื้อหาหรือประเด็นที่จะมุ่งวัด และข้อคำถามที่จะใช้ในการวัด

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	การรวมกลุ่มทั้งในระดับท้องถิ่นและ	การรวมกลุ่ม การดำเนินงาน	1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ผ้าไหมแพรวามีการ
1.1 ปัจจัยด้าน การจัดการกลุ่ม	จังหวัด สามารถ ดำเนินงานได้อย่าง ต่อเนื่อง และ พึ่งตนเองได้ มีการ เสริมสร้างความรู้ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกอย่าง ต่อเนื่อง	ได้อย่างต่อเนื่อง การพึ่งตนเองได้ การเสริมสร้างความรู้	รวมกลุ่มทั้งในระดับ ท้องถิ่นและจังหวัด 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ผ้าไหมแพรวาสามารถ ดำเนินงานได้อย่าง ต่อเนื่อง และ พึ่งตนเองได้ 3) วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ผ้าไหมแพรวามีการ เสริมสร้างความรู้ ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิก อย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างควม แตกต่างให้กับสินค้า การส่งเสริมการขาย เป็นต้น

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
1.2 ปัจจัยด้านผู้นำ	บุคคลผู้มีอิทธิพล ชี้นำหรือกระตุ้นให้ต่อสมาชิกกลุ่ม ดำเนินงานให้สำเร็จ ล่วงตามเป้าหมายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	ภาวะผู้นำที่เป็นทางการ บุคคลที่เป็นผู้นำกลุ่มโดยได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งตามระบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะทำงานตามอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งเป็นหลัก	1) ผู้นำวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา มีความซื่อสัตย์และโปร่งใส 2) ผู้นำวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา สามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานแก่สมาชิก 3) ผู้นำวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา เข้าใจพื้นฐานและ การดำเนินงาน
		ภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ บุคคลที่เป็นผู้นำของกลุ่มซึ่งเกิดจากความรัก ความเชื่อถือ การยอมรับจากสมาชิก จะใช้อำนาจบารมีหรืออำนาจอิทธิพลเป็นหลัก	1) ผู้นำวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา ยอมรับความรู้ ความสามารถของสมาชิก 2) ผู้นำวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา สามารถสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิก 3) ผู้นำวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา สร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิก

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
1.3 ปัจจัยด้าน การตลาด	กระบวนการ ดำเนินงานของสมาชิก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ใน ด้านการผลิตผ้าไหม แพรวา การตั้งราคา การส่งเสริมการขาย และการจัดจำหน่าย เพื่อเกิดการ แลกเปลี่ยนและ ตอบสนองความ ต้องการของผู้ซื้อ	ผลิตสินค้าที่มี คุณภาพ มีราคาสินค้า ที่เหมาะสม มีช่องทาง การจำหน่ายสินค้า และการส่งเสริม การตลาดหลากหลาย	1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ผ้าไหมแพรวาได้ผลิต สินค้าที่มีคุณภาพดีมี ความเหมาะสม 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ผ้าไหมแพรวามีการ กำหนดราคาสินค้าที่ เหมาะสม 3) วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา มีช่องทางในการจัด จำหน่ายสินค้า อย่างทั่วถึงและ เพียงพอกับผลผลิต และความต้องการ สินค้า 4) วิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา มีการส่งเสริม การตลาดผ่านช่องทาง ต่าง ๆ เพื่อแข่งขันกับ วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
1.4 ปัจจัยด้าน การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมของ สมาชิกกลุ่มวิชาชีพ ชุมชน ในการวางแผน การปฏิบัติ การได้รับ ผลประโยชน์ และ การติดตามและ ประเมินผลในการ ดำเนินงานของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน	การมีส่วนร่วมใน การวางแผน	1) การมีส่วนร่วมใน การประชุมวางแผน เสนอความเห็น และ ร่วมตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมใน การตั้งกฎกติกาใน การดำเนินงานของ กลุ่ม
		การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ	1) การมีส่วนร่วมใน การเป็นผู้ประสานงาน กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานของ กลุ่ม 2) การมีส่วนร่วมใน การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและ ประชาสัมพันธ์สินค้า ของกลุ่ม

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
		การมีส่วนร่วมใน การได้รับผลประโยชน์	1) การมีส่วนร่วมใน การกำหนด หลักเกณฑ์ ผลตอบแทนของกลุ่ม 2) การมีส่วนร่วมใน การได้รับประโยชน์ จากข้อมูลข่าวสาร อย่างเหมาะสม
		การมีส่วนร่วมใน การติดตามและ ประเมินผล	1) การมีส่วนร่วมใน การติดตามและรับรู้ ความก้าวหน้าของ วิสาหกิจชุมชน 2) การมีส่วนร่วมใน การประเมินผลการ ดำเนินงานของกลุ่มใน รอบปี

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
1.5 ปัจจัยด้านการสนับสนุนของรัฐ	แนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนส่งเสริม การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ด้านงบประมาณ และด้านการจัดอบรมให้ความรู้	การสนับสนุนงบประมาณ	1) วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงาน 2) ภาครัฐสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุนแก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างต่อเนื่อง
		การจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่ม	1) ภาครัฐส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวา 2) ภาครัฐส่งเสริมและพัฒนาทักษะในการผลิตให้แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างสม่ำเสมอ

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
1.6 ปัจจัยด้านการเงิน	การดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจด้านการเงิน การวางแผนด้านการเงิน และระบบการจัดทำบัญชี	ความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน การจัดทำบัญชี การวางแผนการใช้จ่ายเงิน และมีระบบการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง	1) วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน การจัดทำบัญชี 2) วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน และมีการเตรียมเงินทุนสำรองในการใช้จ่ายอย่างเพียงพอ 3) วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีระบบการจัดทำบัญชี มีการบันทึกรายจ่าย อย่างรอบคอบรัดกุมและถูกต้องให้เป็นปัจจุบัน

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
2. ระดับความสำเร็จ ของวิสาหกิจชุมชน	มุมมองของสมาชิก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่มี ต่อความสามารถใน การดำเนินงานของ กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำ รง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชน สามารถพึ่งพาตนเอง ได้ การมีผลกำไรให้แก่ สมาชิก ความมั่นคง ในการดำเนินงาน การ รวมกลุ่มเพื่อดำเนิน กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาและ ปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน	การพึ่งพาตนเองได้	1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ผ้าไหมแพรวาสามารถ ดำเนินการได้อย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่มีภาวะ และปัญหาเกี่ยวกับชุมชน 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ผ้าไหมแพรวามีการ ระดมทุนจากภายใน และภายนอกกลุ่ม เพื่อขยายการลงทุน 3) สมาชิกวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มผ้าไหม แพรวา มีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
		การมีผลกำไรให้แก่สมาชิก	1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลกำไรจากการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการปันผลคืนกำไรแก่สมาชิกทุกปี 3) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาดมีกองทุนให้ยืมเพื่อการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่สมาชิก

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
		ความมั่นคงในการดำเนินงาน	<p>1) วิชาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการประสานงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย</p> <p>2) วิชาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน</p> <p>3) 3 วิชาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดแผนการทำงานที่ชัดเจน</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
		การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	<p>1) วิชาศึกษชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับระบบติดต่อสื่อสารในระดับท้องถิ่น และการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น</p> <p>2) วิชาศึกษชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีกิจกรรมเครือข่ายร่วมกับกลุ่ม/องค์กรอื่น ๆ ในชุมชน</p> <p>3) วิชาศึกษชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	ข้อคำถาม
		การพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน	1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการพัฒนาต่อเนื่องและเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน 2) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลการดำเนินงานของวิสาหกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- ศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างข้อคำถามในรูปแบบสอบถาม
- นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้มีความสมบูรณ์ และสามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- นำเนื้อหาแบบสอบถามไปตรวจสอบความสอดคล้องของประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และคำนวณค่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item-objective congruence: IOC)
- นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับบุคคลทั่วไปที่เป็นกลุ่มทดลองก่อนใช้จริง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ตามวิธีของครอนบาค โดยถ้าความเชื่อมั่นได้เท่ากับหรือมากกว่า 0.70 จะถือว่าแบบสอบถามมีระดับความน่าเชื่อถือได้

5. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 271 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ผู้วิจัยขออนุญาตผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าไหมแพรวาเพื่อเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัย ในกระบวนการนี้ผู้วิจัยได้สร้างความเป็นมิตรกับผู้ให้ข้อมูล (Build rapport) ตามเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล พูดคุยให้สมาชิกเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการวิจัยและบ่งบอกให้สมาชิกทราบว่าคำตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ดังนั้น ผู้วิจัยจำเป็นต้องพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้รู้สึกเป็นกันเองก่อนที่จะอธิบายขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นต่อไป
3. ผู้วิจัยแจกคิวอาร์โค้ดให้กับผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกกลุ่ม อธิบายวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม
4. ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกกลุ่ม สแกนคิวอาร์โค้ดผ่านมือถือ เพื่อเข้าไปดำเนินการตอบแบบสอบถามออนไลน์
5. ให้เวลากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามประมาณ 10-15 นาที และขออนุญาตรอจนกว่ากลุ่มตัวอย่างจะกดส่ง หรือ Submit จึงถือว่าการตอบแบบสอบถามเสร็จสมบูรณ์
6. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบในแบบสอบถามเพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่ถูกต้อง ครบถ้วนไปวิเคราะห์ข้อมูล
7. ผู้วิจัยนำข้อมูลการตอบแบบสอบถามออนไลน์มาสรุปเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความสำเร็จ/สนับสนุนการดำเนินงานมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความสำเร็จ/สนับสนุนการดำเนินงานมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความสำเร็จ/สนับสนุนการดำเนินงานปานกลาง

ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความสำเร็จ/สนับสนุนการดำเนินงานน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความสำเร็จ/สนับสนุนการดำเนินงานน้อยที่สุด

ที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression)
4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์) ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 271 คน และได้นำเสนอข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด จำนวนปีที่ เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และรายได้ต่อเดือน ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	131	48.3
หญิง	140	51.7
สถานภาพสมรส		
โสด	58	21.4
สมรส	56	20.7
หม้าย	48	17.7
หย่า	43	15.9
แยกกันอยู่	50	18.4
อื่นๆ	16	5.9
อายุ		
20 – 30 ปี	27	10.0
31 – 40 ปี	135	49.8
41 – 50 ปี	70	25.8
51 – 60 ปี	27	10.0
61 ปีขึ้นไป	12	4.4
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	65	24.0
ปริญญาตรี	122	45.0
ปริญญาโทและสูงกว่า	84	31.0
จำนวนปีที่ เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน		
น้อยกว่า 1 ปี	63	23.3

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1 – 5 ปี	116	42.8
6 – 10 ปี	83	30.6
มากกว่า 10 ปี	9	3.3
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	62	22.9
15,001-25,000 บาท	39	14.4
25,001-35,000 บาท	40	14.8
35,001-45,000 บาท	52	19.1
45,001-55,000 บาท	75	27.7
55,001 บาทขึ้นไป	3	1.1

จากตารางที่ 3 พบว่า สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ทั้งหมด 271 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 140 คน (ร้อยละ 51.7) และเพศชาย จำนวน 131 คน (ร้อยละ 48.3) สำหรับสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่โสด จำนวน 58 คน (ร้อยละ 21.4) รองลงมาคือ สมรส จำนวน 56 คน (ร้อยละ 20.7) และแยกกันอยู่ จำนวน 50 คน (ร้อยละ 18.4) ตามลำดับ สำหรับอายุ ส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 135 คน (ร้อยละ 49.8) รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 70 คน (ร้อยละ 25.8) และอายุ 20-30 ปี จำนวน 27 คน (ร้อยละ 10.0) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 122 คน (ร้อยละ 45.0) รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 84 คน (ร้อยละ 31.0) และปริญญาโทและสูงกว่า จำนวน 65 คน (ร้อยละ 24.2) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีจำนวนปีที่ เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 1 – 5 ปี จำนวน 116 คน (ร้อยละ 42.8) รองลงมาคือ 6 – 10 ปี จำนวน 83 คน (ร้อยละ 30.6) และน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 63 คน (ร้อยละ 23.3) ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีรายได้ ต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาท จำนวน 75 คน (ร้อยละ 27.7) รองลงมาคือ ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 62 คน (ร้อยละ 22.9) และรายได้ 35,001-45,000 บาท จำนวน 52 คน (ร้อยละ 19.1) ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตาราง 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการจัดการกลุ่ม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการ จัดการกลุ่ม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการรวมกลุ่ม ทั้งในระดับท้องถิ่นและจังหวัด	2.72	.652	ปานกลาง
2. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถ ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และพึ่งตนเองได้	4.49	.602	มาก
3. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการเสริมสร้าง ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างความแตกต่าง ให้กับสินค้า การส่งเสริมการขาย เป็นต้น	4.55	.561	มากที่สุด
รวมด้านการจัดการกลุ่ม	3.92	.432	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการจัดการกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการเสริมสร้างความรู้ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า การส่งเสริมการขาย เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และพึ่งตนเองได้ ($\bar{X} = 4.49$) และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการรวมกลุ่มทั้งในระดับท้องถิ่นและจังหวัด ($\bar{X} = 2.72$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการจัดการกลุ่มอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านผู้นำ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านผู้นำ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. ภาวะผู้นำที่เป็นทางการ			
1.1 ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา มีความซื่อสัตย์และโปร่งใส	4.06	.721	มาก
1.2 ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา สามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานแก่สมาชิก	4.52	.583	มากที่สุด
1.3 ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาเข้าใจพื้นฐานและการดำเนินงาน	4.27	.654	มาก
รวมภาวะผู้นำที่เป็นทางการ	4.28	.496	มาก
2.2 ภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ			
1) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวายอมรับความรู้ความสามารถของสมาชิก	4.06	.721	มาก
2) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา สามารถสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิก	4.52	.583	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านผู้นำ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
3) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา สร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิก	4.27	.654	มาก
รวมภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ	4.28	.496	มาก
รวมด้านผู้นำ	4.31	.450	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านผู้นำ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) โดยผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานแก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาเข้าใจพื้นฐานและการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.27$) และผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีความซื่อสัตย์และโปร่งใส ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ และภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) โดยผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิก ($\bar{X} = 4.27$) และผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวายอมรับความรู้ความสามารถของสมาชิก ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านผู้นำอยู่ในระดับมาก โดยด้านภาวะผู้นำที่เป็นทางการ และภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการตลาด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้าน การตลาด			
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีมีความเหมาะสม	4.37	.618	มาก
2. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสม	4.27	.655	มาก
3. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า	4.19	.672	มาก
4. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อแข่งขันกับวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ	3.95	.831	มาก
รวมด้านการตลาด	4.19	.493	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.27$) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า ($\bar{X} = 4.19$) และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อแข่งขันกับวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการตลาดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน			
ของวิสาหกิจชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการมีส่วนร่วม			
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน			
1.1 การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน เสนอความเห็น และร่วมตัดสินใจ	3.94	.830	มาก
1.2 การมีส่วนร่วมในการตั้งกฎกติกาในการดำเนินงานของกลุ่ม	4.71	.502	มากที่สุด
รวมการมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.32	.497	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ			
2.1 การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกลุ่ม	4.70	.496	มากที่สุด
2.2 การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม	4.72	.482	มากที่สุด
รวมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	4.71	.471	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน			
ของวิสาหกิจชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการมีส่วนร่วม			
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์			
3.1 การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ ผลตอบแทนของกลุ่ม	4.71	.516	มากที่สุด
3.2 การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากข้อมูล ข่าวสารอย่างเหมาะสม	4.72	.506	มากที่สุด
รวมการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	4.71	.498	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล			
4.1 การมีส่วนร่วมในการติดตามและรับรู้ ความก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน	4.64	.579	มากที่สุด
4.2 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ของกลุ่มในรอบปี	4.07	.777	มาก
รวมการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4.35	.548	มาก
รวมด้านการมีส่วนร่วม	4.52	.415	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.35$) และการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) โดยการมีส่วนร่วมในการตั้งกฎกติกาใน

การดำเนินงานของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน เสนอความเห็น และร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) โดยการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกลุ่ม ($\bar{X} = 4.70$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) โดยการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ผลตอบแทนของกลุ่ม ($\bar{X} = 4.71$) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) โดยการมีส่วนร่วมในการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มในรอบปี ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการสนับสนุนของรัฐ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการ สนับสนุนของรัฐ			
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. งบประมาณ			
1.1 วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้รับเงิน สนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงาน	4.52	.583	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการ สนับสนุนของรัฐ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1.2 ภาครัฐสนับสนุนด้านแหล่งเงินกู้แก่วิสาหกิจ กลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างต่อเนื่อง	4.27	.654	มาก
รวมงบประมาณ	4.39	.519	มาก
2. การจัดอบรมให้ความรู้			
2.1 ภาครัฐส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวา	4.27	.636	มาก
2.2 ภาครัฐส่งเสริมและพัฒนาทักษะในการผลิต แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างสม่ำเสมอ	4.39	.629	มาก
รวมการจัดอบรมให้ความรู้	4.33	.529	มาก
รวมด้านการสนับสนุนของรัฐ	4.36	.486	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการสนับสนุนของรัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) โดยด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ การจัดอบรมให้ความรู้ ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) โดยวิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือ ภาครัฐสนับสนุนด้านแหล่งเงินกู้แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ และด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) โดยภาครัฐส่งเสริมและพัฒนาทักษะในการผลิตให้แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ ภาครัฐส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวา ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการสนับสนุนของรัฐอยู่ในระดับมาก โดยด้านงบประมาณ และด้านการจัดอบรมให้ความรู้อยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการเงิน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้าน การเงิน			
	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีความรู้ความเข้าใจ ด้านการเงิน การจัดทำบัญชี	4.39	.617	มาก
2. วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการวางแผนการ ใช้เงิน และมีการเตรียมเงินทุนสำรองในการใช้จ่าย อย่างเพียงพอ	4.37	.618	มาก
3. วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีระบบการจัดทำ บัญชี มีการบันทึกรายจ่าย อย่างรอบคอบรัดกุมและ ถูกต้องให้เป็นปัจจุบัน	4.27	.655	มาก
รวมด้านการเงิน	4.34	.498	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการเงิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน การจัดทำบัญชี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน และมีการเตรียมเงินทุนสำรองในการใช้จ่ายอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.37$) และวิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีระบบการจัดทำบัญชี มีการบันทึกรายจ่าย อย่างรอบคอบรัดกุมและถูกต้องให้เป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการเงินอยู่ในระดับมาก

ตาราง 10 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน			
ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ในภาพรวม	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. การจัดการกลุ่ม	3.92	.432	มาก
2. ผู้นำ	4.31	.450	มาก
3. การตลาด	4.19	.493	มาก
4. การมีส่วนร่วม	4.52	.548	มากที่สุด
5. การสนับสนุนของรัฐ	4.36	.486	มาก
6. การเงิน	4.34	.498	มาก
รวมปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน	4.27	.359	มาก
ของวิสาหกิจชุมชน			

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ การสนับสนุนของรัฐ ($\bar{X} = 4.36$) การเงิน ($\bar{X} = 4.34$) ผู้นำ ($\bar{X} = 4.31$) การตลาด ($\bar{X} = 4.19$) และการจัดการกลุ่ม ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านการจัดการกลุ่ม ผู้นำ การตลาด การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน อยู่ในระดับมาก

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตาราง 11 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน			
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านวิสาหกิจชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
สามารถพึ่งพาตนเองได้			
1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีภาวะและปัญหาที่ชุมชน	4.19	.672	มาก
2. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการระดมทุนจากภายในและภายนอกกลุ่มเพื่อขยายการลงทุน	3.95	.831	มาก
3. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	3.94	.830	มาก
รวมด้านวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้	4.02	.649	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีภาวะและปัญหาที่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการระดมทุนจากภายในและภายนอกกลุ่มเพื่อขยายการลงทุน ($\bar{X} = 3.95$) และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 12 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิก

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน			
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิก	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลกำไรจากการประกอบการตามวัตถุประสงค์	4.71	.502	มากที่สุด
2. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการปันผลคืนกำไรแก่สมาชิกทุกปี	4.70	.496	มากที่สุด
3. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีกองทุนให้ยืมเพื่อการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่สมาชิก	4.72	.482	มากที่สุด
รวมด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิก	4.71	.467	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีกองทุนให้ยืมเพื่อการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.72$)

รองลงมา คือ วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลกำไรจากการประกอบการตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.71$) และวิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการปันผลคืนกำไรแก่สมาชิกทุกปี ($\bar{X} = 4.70$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าระดับความสำเร็จของวิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิกอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 13 ระดับความสำเร็จของวิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความมั่นคงในการดำเนินงาน

ระดับความสำเร็จของวิชาศึกษาศาสตร์				
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านความมั่นคงในการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล	
1. วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการประสานงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย	4.52	.583	มากที่สุด	
2. วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน	4.27	.654	มาก	
3. วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดแผนการทำงานที่ชัดเจน	4.27	.636	มาก	
รวมด้านความมั่นคงในการดำเนินงาน	4.35	.516	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่า ระดับความสำเร็จของวิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความมั่นคงในการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการประสานงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน

($\bar{X} = 4.27$) และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดแผนการทำงานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความมั่นคงในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ตาราง 14 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน			
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการรวมกลุ่ม เพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้าง เครือข่ายเกี่ยวกับระบบติดต่อสื่อสารในระดับท้องถิ่น และการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น	4.39	.629	มาก
2. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีกิจกรรม เครือข่ายร่วมกับกลุ่ม/องค์กรอื่น ๆ ในชุมชน	4.39	.617	มาก
3. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือในระดับตำบล อำเภอ และ จังหวัด	4.37	.618	มาก
รวมด้านการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง	4.38	.580	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้า

ใหม่แพรวามีการสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับระบบติดต่อสื่อสารในระดับท้องถิ่น และการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีกิจกรรมเครือข่ายร่วมกับกลุ่ม/องค์กรอื่น ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 4.39$) และวิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ($\bar{X} = 4.37$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าระดับความสำเร็จของวิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก

ตาราง 15 ระดับความสำเร็จของวิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงวิชาศึกษาศาสตร์

ระดับความสำเร็จของวิชาศึกษาศาสตร์			
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการพัฒนาและปรับปรุงวิชาศึกษาศาสตร์	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการพัฒนาต่อเนื่องและเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน	4.27	.655	มาก
2. วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลการดำเนินงานของวิชาศึกษาศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	4.19	.672	มาก
3. วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	3.95	.831	มาก
รวมด้านการพัฒนาและปรับปรุงวิชาศึกษาศาสตร์	4.13	.584	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ระดับความสำเร็จของวิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงวิชาศึกษาศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีการพัฒนาต่อเนื่องและเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา คือ วิชาศึกษาศาสตร์กลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลการดำเนินงานของวิชาศึกษาศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

($\bar{X} = 4.19$) และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก

ตาราง 16 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวม

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ในภาพรวม			
1. วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้	4.02	.649	มาก
2. การมีผลกำไรให้แก่สมาชิก	4.71	.467	มากที่สุด
3. ความมั่นคงในการดำเนินงาน	4.35	.516	มาก
4. การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	4.38	.580	มาก
5. การพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน	4.13	.584	มาก
รวมระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน	4.32	.387	มาก
กลุ่มผ้าไหมแพรวา ในภาพรวม			

จากตารางที่ 16 พบว่า ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีผลกำไรให้แก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.38$) ความมั่นคงในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.35$) การพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน ($\bar{X} = 4.13$) และวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิกอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ด้านความมั่นคงในการดำเนินงาน ด้านการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และด้านการพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการจัดการกลุ่มส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ปัจจัยด้านผู้นำส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ปัจจัยด้านการตลาดส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
4. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
5. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของรัฐส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
6. ปัจจัยด้านการเงินส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในการวิเคราะห์ความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นตัวแปรตาม และใช้ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การจัดการกลุ่ม ผู้นำ การตลาด การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน เป็นตัวแปรอิสระ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression) แบบ Enter

X_1 หมายถึง การจัดการกลุ่ม

X_2 หมายถึง ผู้นำ

X_3 หมายถึง การตลาด

X_4 หมายถึง การมีส่วนร่วม

X_5 หมายถึง การสนับสนุนของรัฐ

X_6 หมายถึง การเงิน

การวิเคราะห์ถดถอยพหุ เพื่อพิจารณาว่า เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบปกติ Enter โดยใส่ตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัวแปร แล้วสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าใด และมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 17

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร (การเข้าศึกษา)	B	Std. Error	Beta	t	p-value
การจัดกลุ่ม (X_1)	-.010	.009	-.011	-1.144	.254
ผู้นำ (X_2)	.106	.029	.123	3.702	<.001*
การตลาด (X_3)	.502	.010	.639	50.314	<.001*
การมีส่วนร่วม (X_4)	.255	.009	.273	28.868	<.001*
การสนับสนุนของรัฐ (X_5)	.181	.023	.227	8.032	<.001*
การเงิน (X_6)	-.040	.013	-.051	-3.155	.002*
ค่าคงที่	.025	.042	-	.592	.555

Multiple R = .991 R Square = .982 Adjusted R Square = .981 Std. Error = .5279

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนเป็นค่าสมการที่แสดงว่าค่านี้ได้ ดังนี้

$$\hat{y} = .025 - .010X_1 + .106X_2 + .502X_3 + .255X_4 + .181X_5 - .040X_6$$

$$(.592) \quad (-1.144) \quad (3.702) \quad (50.314) \quad (28.868) \quad (8.032) \quad (-3.155)$$

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t statistic

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานด้านผู้นำ การตลาด การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนปัจจัยการจัดกลุ่มไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์มีค่าประสิทธิสัมสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ 0.991 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) เท่ากับ 0.982 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.981 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Standard Error) เท่ากับ 0.5279 แสดงว่า การจัดกลุ่ม (X_1) ผู้นำ (X_2) การตลาด (X_3) การมีส่วนร่วม (X_4) การสนับสนุนของรัฐ (X_5) และการเงิน (X_6) สามารถทำนายความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ร้อยละ 99.1

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ปัจจัยด้านการตลาดมีความสำคัญมากที่สุด ร้อยละ 63.9 (Beta = 0.639) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ร้อยละ 27.3 (Beta = 0.273) ด้านการสนับสนุนของรัฐ ร้อยละ 22.7 (Beta = 0.227) ด้านผู้นำ ร้อยละ 12.3 (Beta = 0.123) และด้านการเงิน ร้อยละ 5.1 (Beta = -0.051) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการจัดกลุ่มไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา

ตัวแปรอิสระ 5 ตัว สามารถอธิบายได้อย่างมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 และมีตัวแปรอิสระ 1 ตัว สามารถอธิบายได้ว่ามีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05

จากค่า $b_1 = -.010$ ปัจจัยด้านการจัดกลุ่มไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

จากค่า $b_2 = .106$ ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านผู้นำมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ซึ่งหมายความว่า หากกลุ่มมีการดำเนินงานด้านผู้นำเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า $b_3 = .502$ ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า ปัจจัยที่ด้านการตลาดมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ซึ่งหมายความว่า หากกลุ่มมีการดำเนินงานด้านการตลาดเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า $b_4 = .255$ ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ซึ่งหมายความว่า หากกลุ่มมีการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า $b_5 = .181$ ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนของรัฐมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ซึ่งหมายความว่า หากกลุ่มมีการดำเนินงานด้านการสนับสนุนของรัฐเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า $b_6 = -.040$ ซึ่งมีค่าเป็นลบ อธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านการเงิน มีอิทธิพลทางลบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ซึ่งหมายความว่า หากกลุ่ม มีความเข้าใจและการดำเนินงานทางการเงินที่มากขึ้นการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จลดลง

ผลการตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

การวิเคราะห์ข้อมูลนี้ เป็นการตรวจสอบข้อตกลงโดยทำการวิเคราะห์ความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วมหรือภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) โดยการทดสอบจากค่า Tolerance และ VIF (Variance Inflation Factor) ของตัวแปรพยากรณ์ 6 ตัวแปร ได้แก่ การจัดการกลุ่ม ผู้นำการตลาด การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2009) ที่กำหนดไว้ว่าค่า Tolerance ต้องมีค่ามากกว่า .10 และ ค่า VIF ต้องมีค่าที่ไม่เข้าใกล้หรือเกิน 10 ได้ผลการวิเคราะห์ แสดงในตารางที่ 18

ตาราง 18 ค่า Tolerance และ VIF (Variance Inflation Factor) ของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
การจัดการกลุ่ม	.741	1.349
ผู้นำ	.621	6.075

ตาราง 18 (ต่อ)

ตัวแปร	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
การตลาด	.427	2.344
การมีส่วนร่วม	.771	1.296
การเงิน	.861	1.611
การสนับสนุนของรัฐ	.260	3.843

จากตาราง 4.16 การวิเคราะห์ความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วม เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบค่า Tolerance และค่า VIF ของตัวแปรพยากรณ์ พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปร มีค่าอยู่ระหว่าง .260 - .861 และค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.296 – 6.075 เป็นไปตามเกณฑ์ของ Hair et al. (2009) ที่กำหนดให้ค่า Tolerance มีค่ามากกว่า .01 และ ค่า VIF ที่ไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรไม่เกิดปัญหาความเป็นพหุสัมพันธ์ร่วมหรือภาวะร่วมเส้นตรงพหุ จะเห็นได้ว่าตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวแปรเป็นตามข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอย ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 271 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Multiple Regression Analysis

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 271 คน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ทั้งหมด 271 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสโสด มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวนปีที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน 1 – 5 ปี และส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาท

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ การสนับสนุนของรัฐ การเงิน ผู้นำ การตลาด และการจัดการกลุ่ม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการจัดการกลุ่ม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการเสริมสร้างความรู้ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า การส่งเสริมการขาย เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ วิสาหกิจ

ชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และพึ่งตนเองได้ และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการรวมกลุ่มทั้งในระดับท้องถิ่นและจังหวัด ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านผู้นำ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานแก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาเข้าใจพื้นฐานและการดำเนินงาน และผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีความซื่อสัตย์และโปร่งใส ตามลำดับ และภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสรางขวัญกำลังใจให้กับสมาชิก และผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวายอมรับความรู้ความสามารถของสมาชิก ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา มีการกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับผลผลิตและความต้องการสินค้า และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อแข่งขันกับวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ตามลำดับ

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการตั้งกฎกติกาในการดำเนินงานของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนเสนอความเห็น และร่วมตัดสินใจ ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกลุ่ม ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ผลตอบแทนของกลุ่ม ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมในการติดตามและรับรู้ความก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มในรอบปี ตามลำดับ

5. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการสนับสนุนของรัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การจัดอบรมให้ความรู้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ภาครัฐสนับสนุนด้านแหล่งเงินกู้แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ และด้านการจัดอบรมให้ความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาครัฐส่งเสริมและพัฒนาทักษะในการผลิตให้แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ภาครัฐส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตามลำดับ

6. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการเงิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน การจัดทำบัญชี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการวางแผนการใช้เงิน และมีการเตรียมเงินทุนสำรองในการใช้จ่ายอย่างเพียงพอ และวิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีระบบการจัดทำบัญชี มีการบันทึกรายจ่าย อย่างรอบคอบรัดกุมและถูกต้องให้เป็นปัจจุบัน ตามลำดับ

5.1.3 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการมีผลกำไรให้แก่สมาชิก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ความมั่นคงในการดำเนินงาน การพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบดังนี้

ด้านวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีภาวะและปัญหาเกี่ยวกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการระดมทุนจากภายในและภายนอกกลุ่มเพื่อขยายการลงทุน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตามลำดับ

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดบึงกาฬ ด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาดำเนินการให้ยืมเพื่อการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่สมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลกำไรจากการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการปันผลคืนกำไรแก่สมาชิกทุกปี ตามลำดับ

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดบึงกาฬ ด้านความมั่นคงในการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการประสานงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนดแผนการทำงานที่ชัดเจน ตามลำดับ

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดบึงกาฬ ด้านการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้างเครือข่ายเกี่ยวกับระบบติดต่อสื่อสารในระดับท้องถิ่น และการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีกิจกรรมเครือข่ายร่วมกับกลุ่ม/องค์กรอื่น ๆ ในชุมชน และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ตามลำดับ

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรงวิทยาคาร จังหวัดบึงกาฬ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการพัฒนาต่อเนื่องและเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลการดำเนินงานของวิสาหกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

5.1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบล โพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการจัดการกลุ่มส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. ปัจจัยด้านผู้นำส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ปัจจัยด้านการตลาดส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
4. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
5. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของรัฐส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
6. ปัจจัยด้านการเงินส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำ การตลาด การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนปัจจัยการจัดการกลุ่มไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยปัจจัยด้านการตลาดส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการสนับสนุนของรัฐ ตามลำดับ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้นำสรุปผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ มาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.2.1 จากวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มและทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมี

อิสรภาพ เสมอภาค และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Cohen & Uphoff (1981) กล่าวว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรฤทัย หาญโชติพันธุ์ (2559) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าวในภาคตะวันตก พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน สามารถอธิบายหรือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานน้ำตาลมะพร้าวได้ดีที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ์ ทองศรี (2559) เรื่อง รูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดการการผลิตอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงินและการบัญชี ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลางและด้านการบริหารองค์การ ด้านการจัดการวิจัยและพัฒนา อยู่ในระดับน้อย

5.2.2 จากวัตถุประสงค์ข้อ 2 พบว่า ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการมีผลกำไรให้แก่สมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อาจเป็นเพราะการรวมกลุ่มของสมาชิกมีเป้าหมายหลักคือการสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว หากกลุ่มมีผลกำไรให้แก่สมาชิกที่ดีจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคง และสมาชิกกลุ่มจะได้รับผลตอบแทนที่ดีอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ McClelland (1953) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของกิจการขนาดเล็กคือ ปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้มีหรือให้เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ หรือก็คือเป็นการให้หลักการ แนวทางหรือวิธีการที่องค์กรจะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ได้ แต่ละองค์กรจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นหลักหมายที่เป็นรูปธรรมในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารขององค์กรรู้ว่าต้องทำสิ่งใดบ้างเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรตอบสนองวิสัยทัศน์ หากปราศจากปัจจัยแห่งความสำเร็จแล้ว วิสัยทัศน์ขององค์กรจะไม่ได้รับการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นเสมือนเครื่องมือหรือวิธีการฝึกการแยกแยะและวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่จะเร่งดำเนินการให้ดีที่สุด เพื่อการบรรลุเป้าหมายการประกอบการที่เหนือกว่าในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ๆ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณีย์ ทองศรี (2559) เรื่อง รูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการจัดการการผลิตอยู่ในระดับมากรองลงมา คือ ด้านการจัดการการตลาด ด้านการจัดการการเงินและการบัญชี ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลางและด้านการบริหารองค์การ ด้านการจัดการวิจัยและพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระศักดิ์ วรรณตร (2561) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งในการบริหารวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ทั้ง 12 ด้านมีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูง ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับสูง โดยปัจจัยด้านแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสูงที่สุด ส่วนปัจจัยด้านนโยบายของรัฐมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และตัวแปรทุกตัวส่งผลต่อความเข้มแข็งในระดับสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณ์า อินทร์บึง, อารดา ชัยเสนา และรัชดา ภัคดียิ่ง (2563) เรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ด้านการจัดการกลุ่มที่ดี ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านการพัฒนาการผลิต ด้านระบบการเงินและการบัญชี ด้านการวางแผนงาน ด้านความเป็นผู้ประกอบการ และด้านความเป็นผู้นำ

ปัจจัยด้านผู้นำ การตลาด การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดำรงวิทยารมย์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยปัจจัยด้านการตลาดส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ปัจจัยด้านการตลาดเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะนำพาวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนตามความต้องการของตลาด การวางแผนการผลิตสินค้าใหม่ๆ การประเมินความสามารถทางการตลาดเทียบคู่แข่งในธุรกิจ การจัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย การส่งเสริมทางการตลาดเพื่อให้ลูกค้ารู้จักผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม มากขึ้น หากวิสาหกิจชุมชนมีการวางแผนทางการตลาดที่ดีก็จะนำพากลุ่มไปสู่ความสำเร็จ มีผลกำไรและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก ซึ่งทำให้สมาชิกกลุ่มพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และยังพบว่าปัจจัยด้านการเงินมีอิทธิพลทางลบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา แสดงให้เห็นว่าหากกลุ่มมีความเข้าใจและการดำเนินงานทางการเงินที่มากขึ้นการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จลดลง อาจเป็นเพราะหากกลุ่มมีการลงทุนมากขึ้นโดยขาดการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดก็จะส่งผลให้กลุ่มขาดทุน สินค้าขายไม่หมด สินค้าที่ผลิตไม่ได้เป็นความต้องการของตลาดส่วนใหญ่ เป็นต้น การ

ดำเนินงานด้านการเงินมักมีความเสี่ยงในหลายประเด็น เช่น สภาพทางเศรษฐกิจของโลกหลังการแพร่ระบาดของโควิด-19 เศรษฐกิจชะลอตัว การดำเนินการด้านการเงินจึงต้องมีความรอบคอบ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Stogdill (1974) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นผู้ที่มีอำนาจในกระบวนการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เพื่อการตั้งเป้าหมาย และการบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยอำนาจนั้นจะต้องได้มาอย่างถูกต้องหรือได้รับการยอมรับก็ได้เช่นกัน แนวคิดทฤษฎีของ Yukl (1989) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่ม หรือวัตถุประสงค์ขององค์กร หรือกระบวนการใช้อิทธิพล กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ กระบวนการโน้มน้าวหรือใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม กระบวนการรักษาสภาพกลุ่ม และวัฒนธรรมของกลุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรฤทัย หาญโชติพันธ์ (2559) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการน้ำตาลมะพร้าวในภาคตะวันตก พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในหลักการหรือแนวทางการดำเนินงาน ปัจจัยด้านลักษณะผู้นำ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามหรือความสำเร็จของผู้ประกอบการ ได้ร้อยละ 53.6 พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน สามารถอธิบายหรือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานน้ำตาลมะพร้าวได้ดีที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิญา สง่าโยธิน (2560) เรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ค้นพบเรียงตามระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่พบมากที่สุดไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน ระบบการบริหารจัดการที่ดี เงินทุน การสนับสนุนจากภาครัฐ ทักษะ ความสามารถในการผลิต รวมถึงนวัตกรรมการผลิตและการพัฒนา การสนับสนุนจากภายนอกที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (การสร้างเครือข่าย) ผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ การมีตลาดรองรับที่แน่นอน การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และความโปร่งใส ระบบการสื่อสาร ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ สวยงาม ตรงความต้องการของผู้บริโภค ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ การใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปฏิบัติทางกฎและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชสรา คำมัน, ธานินทร์ คงศิลา และพัฒนาสุข ประเสริฐ (2564) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า จำนวนหุ้นระยะเวลาในการดำเนินงาน และปัจจัยการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ <math><0.001</math> การใช้แรงงานในการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของ

วิสาหกิจชุมชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

เชิงนโยบาย

1. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรกำหนดแผนกลยุทธ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม กระตุ้นให้เกิดการเข้าร่วมเสนอปัญหาและความต้องการ โดยเจ้าหน้าที่ควรให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษาในโครงการต่าง ๆ เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

2. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรกำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเพื่อให้มีความโดดเด่นเป็นที่ต้องการของตลาด และนำไปสู่การสร้างผลกำไรให้แก่สมาชิกเพิ่มขึ้น รวมทั้งควรกำหนดแผนพัฒนาการตลาดเพื่อเพิ่มผลกำไรในการจำหน่ายผ้าไหม เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีผลกำไรให้แก่สมาชิกมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

เชิงปฏิบัติ

1. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาผู้นำ การตลาด การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน ของกลุ่มผ้าไหมแพรวา เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดภายในประเทศและภายนอกประเทศได้ และยังทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน รวมถึงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และการประชาสัมพันธ์กลุ่มผ้าไหมแพรวา เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานด้านผู้นำ การตลาด การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของรัฐ และการเงิน ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group)
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มวิสาหกิจที่มีลักษณะการดำเนินงานเดียวกันในหลาย ๆ พื้นที่ เพื่อจะได้ทราบปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การดำเนินการแก้ไข
3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอ คำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- Bass, B. M. & Avolio, (1994). Improving organization effectiveness through transformational leadership. Thousand Oaks: Sage.
- Bevir. (2009). Democratic governance. Princeton, N.J. : Princeton University Press.
- Burke, A. (1999). Communication and development: A practical guide. London : Development Division Department for International Development.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarify Through Specificity. n.p.
- Homan, George C. (1997). The Human Group. New York : Harcourt Brace Jovanovich,
- Hong-Hee. (2006). The effects of ASP utilization factors ohm organization factors on organizational performance of customer firms: A longitudinal study (Unpublished doctoral dissertation). University of Nebraska, Lincoln, United States of America.
- Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. New York: McGraw-Hill.
- Linden, Russ. (2003). "Learning to manage horizontally: The Promise and Challenge of Collaboration. Public Management, 85(7) , pp.8-11.
- McGuire, M. (2006). Collaborative public management: Assessing what we know and how we know it [Special issues]. Public Administration Review, 66 (6), pp. 33-43.
- Miles, R. and Snow, C.C. (1972). Organizational Structure and Process. New York: McGraw-Hill.
- Mitchell, J.C.S. (1968). Networks in Urban Situation. Manchester: Manchester University Press.
- Putti. (1987). Work values and organizational commitment: A study in the Asian context. **Human Relations**, 4(2), 275-288.
- Starkey,Paul. (1997). Networkingfor Development. London: IFRTD

(The International Forum for Rural Transport and Development).

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York. Harper and Row Publications.

Vichitdhanabadee J, Wilmshurst T. D., and Clift R. C. (2009). Performance management practice in the Thai SMES. In *Proceedings of the Performance Measurement Association Conference* (pp. 1-26). Dunedin, New Zealand: University of Otago.

Watson, J. (2007). Modeling the relationship between networking and firm performance. *Journal of Business Venturing*, 22(6), 852-874.

Yukl, G. A. (1989). *Leadership in organization* (2nd ed.). Englewood Cliff, NJ: Prentice-Hall.

กาญจนา แก้วเทพ. (2558). การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชนโดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: สามัคคีสาส์น.

จินตนา กาญจนวิสุทธิ. (2558). เส้นทางวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพและการพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชเนตตี พุ่มพฤษ และนฤมล อนุสนธิ์พัฑฒ. (2563). ศักยภาพและความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*. 22(1), 133-144.

ชวโรจน์ ศรีทน. (2558). การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์จากเหล็กน้ำพี้ ในตำบลน้ำพี้ อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2559). การจัดการและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน. สงขลา: สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นงลักษณ์ ทองศรี. (2559). รูปแบบการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดบุรีรัมย์. ใน *รายงานการวิจัย*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

นันทิศา จันทรศิริ. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมภายในองค์กร. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*. 17(1), 79-98.

นิตยา วรรณกิติร์. (2558). ผ้าทอผู้ไทบ้านโพน : พลวัตของระบบภูมิปัญญากับการพัฒนาธุรกิจชุมชน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บัณฑิต อ่อนดำ. (2554). การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2565

จาก <http://www.bannongjik.com/cddforums/>

บุรีดา กล้าประเสริฐ. (2553). อิทธิพลของการมุ่งเน้นการตลาดต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย. *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

ไพรัช ตระการศิรินนท์. (2558). งบประมาณแผ่นดิน. เชียงใหม่: ธนุชนพินิต.

มูลนิธิชัยพัฒนา. (2561). ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

รังสรรค์ สิงห์เลิศ และ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์. (2561). รูปแบบการพัฒนาชุมชนเพื่อพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาบ้านดอนแดง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.

วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม. 5(1), 133-144.

รัฐพล ภูมรินทร์พงศ์ คุณากร สุปน สิรินพร เกียงเกษรและเกรียงไกร ศรีประเสริฐ. (2562).

การพัฒนาอาชีพกลุ่มผู้นำสตรี ชุมชนบ้านสันติสุข ตำบลน้ำร้อน อำเภอเมือง จังหวัดตาก.

วารสารวิชาการรับใช้สังคม มทร.ล้านนา. 3(2), 55-63.

วรรณพงศ์ ช่วยรักษา. (2560). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา กลุ่มสตรีทอผ้า

ฝ้ายย้อมคราม บ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.

ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วัฒน์จิรัช เวชชนินนาท และคณะ. (2564). การพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดของแหล่ง

ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุดรธานี.

วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 4(3), 375-387.

วิจิตรภรณ์ โตแก้ว. (2558). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี. การค้นคว้าอิสระ

ครุศาสตรมหาบัณฑิต. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ศุภวัฒน์ ปภัสสรากาญจน์. (2559). ความเข้มแข็งและศักยภาพขององค์กรชุมชนในจังหวัด

สุพรรณบุรี. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*. 8(3), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

สนธยา พลศรี. (2560). เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

สมทรง บรรจงธิดิตานต์. (2560). แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนกรณีศึกษาบ้าน

หัวคูตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวไลย*

อลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7(1), 185-199.

สัญญา เคนาภูมิ. (2558). แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัด

มหาสารคาม. *วารสารวิชาการแพรรากาพินธุ์*. 2(3), 68-85.

- เสรี พงศ์พิศ. (2558). คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทยาการพิมพ์.
- อารี วิบูลย์พงศ์, ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, นัทธมน ธีระกุล, กฤษฎา แก้วมณี, ทินรัตน์ พิทักษ์พงศ์ เจริญ, พิมพิมล แก้วมณี, พีรพงษ์ ปรารบิฐ, รัตนาแก้วเสน และนารีรัตน์ ทนดี. (2559). ร้อยแปดวิสาหกิจ (ใน) ชุมชน แนวการวิจัยกลยุทธ์กรณีศึกษา. เชียงใหม่: ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัย ปริญาสุทธานนท์. (2560). วิสาหกิจชุมชน ปฎิทธรรคนในการแข่งขันทางธุรกิจ. วารสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร. 37(2), 131-150.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจ
ชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา
ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
 - ส่วนที่ 3 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
2. โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน
3. ข้อมูลที่ได้จาก แบบสอบถามจะถูกนำไปใช้ประกอบงานวิจัยของนักศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้เท่านั้น
4. เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบคำถามตามความเป็นจริง และครบถ้วนทุกข้อ ท่านจะไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากการตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าเพื่อตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อที่คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
2. สถานภาพสมรส	☐ โสด	☐ สมรส
	☐ หม้าย	☐ หย่า
	☐ แยกกันอยู่	☐ อื่น ๆ.....
3. อายุ	☐ 20 - 30 ปี	☐ 31 - 40 ปี
	☐ 41- 50 ปี	☐ 51 - 60 ปี
	☐ 61 ปีขึ้นไป	
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ ปริญญาตรี
	☐ ปริญญาโทและสูงกว่า	☐ อื่น ๆ.....
5. จำนวนปีที่ เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน	☐ น้อยกว่า 1 ปี	☐ 1 - 5 ปี
	☐ 6 - 10 ปี	☐ มากกว่า 10 ปี
6. รายได้ต่อเดือน	☐ ต่ำกว่า 15,000 บาท	☐ 15,001-25,000 บาท
	☐ 25,001-35,000 บาท	☐ 35,001 - 45,000 บาท
	☐ 45,001-55,000 บาท	☐ ตั้งแต่ 55,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอดงคำมวง จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง โดยกรณำทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5 4 3 2 หรือ 1 เพียง 1 ข้อในแต่ละประเด็น ทั้งนี้กำหนดให้ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. การจัดการกลุ่ม					
1.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการรวมกลุ่มทั้งในระดับท้องถิ่นและจังหวัด					
1.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และพึ่งตนเองได้					
1.3 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการเสริมสร้างความรู้ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า การส่งเสริมการขาย เป็นต้น					
2. ผู้นำ					
2.1 ภาวะผู้นำที่เป็นทางการ					
1) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีความซื่อสัตย์และโปร่งใส					
2) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงานแก่สมาชิก					
3) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาเข้าใจพื้นฐานและการดำเนินงาน					
2.2 ภาวะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ					
1) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวายอมรับความรู้ความสามารถของสมาชิก					
2) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถสร้างจิตสำนึกให้กับสมาชิก					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา สร้างขวัญกำลังใจให้กับสมาชิก					
3. การตลาด					
3.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้ผลิตสินค้า ที่มีคุณภาพดีมีความเหมาะสม					
3.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนด ราคาสินค้าที่เหมาะสม					
3.3 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีช่องทางใน การจัดจำหน่ายสินค้าอย่างทั่วถึงและเพียงพอกับ ผลผลิตและความต้องการสินค้า					
3.4 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการส่งเสริม การตลาดผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อแข่งขันกับวิสาหกิจ ชุมชนอื่น ๆ					
4. การมีส่วนร่วม					
4.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน					
1) การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน เสนอ ความเห็น และร่วมตัดสินใจ					
2) การมีส่วนร่วมในการตั้งกฎกติกาในการ ดำเนินงานของกลุ่ม					
4.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
1) การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานกับ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกลุ่ม					
2) การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม					
4.3 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์					
1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ ผลตอบแทนของกลุ่ม					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ของวิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวา	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2) การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จาก ข้อมูลข่าวสารอย่างเหมาะสม					
4.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและ ประเมินผล					
1) การมีส่วนร่วมในการติดตามและรับรู้ ความก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน					
2) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการ ดำเนินงานของกลุ่มในรอบปี					
5. การสนับสนุนของรัฐ					
5.1 งบประมาณ					
1) วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาได้รับเงิน สนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงาน					
2) ภาครัฐสนับสนุนด้านแหล่งเงินกู้แก่วิสาหกิจ กลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างต่อเนื่อง					
5.2 การจัดอบรมให้ความรู้					
1) ภาครัฐส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวา					
2) ภาครัฐส่งเสริมและพัฒนาทักษะในการผลิต แก่วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวาอย่างสม่ำเสมอ					
6. การเงิน					
6.1 วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีความรู้ความเข้าใจ ด้านการเงิน การจัดทำบัญชี					
6.2 วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการวางแผนการใช้ เงิน และมีการเตรียมเงินทุนสำรองในการใช้จ่ายอย่าง เพียงพอ					
6.3 วิสาหกิจกลุ่มผ้าไหมแพรวามีระบบการจัดทำบัญชี มีการบันทึกรายจ่าย อย่างรอบคอบรัดกุมและถูกต้องให้ เป็นปัจจุบัน					

ส่วนที่ 2 ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา ตำบลโพธิ์ อำเภอม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง โดยกรณำทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5 4 3 2 หรือ 1 เพียง 1 ช่องในแต่ละประเด็น ทั้งนี้กำหนดให้ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา	ระดับความสำเร็จ				
	5	4	3	2	1
1. วิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้					
1.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีภาวะและปัญหา กับชุมชน					
1.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการระดม ทุนจากภายในและภายนอกกลุ่มเพื่อขยายการลงทุน					
1.3 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวา มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น					
2. การมีผลกำไรให้แก่สมาชิก					
2.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลกำไร จากการประกอบการตามวัตถุประสงค์					
2.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการปันผล คืนกำไรแก่สมาชิกทุกปี					
2.3 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวาดมียกย ให้ยืมเพื่อการส่งเสริมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ สมาชิก					
3. ความมั่นคงในการดำเนินงาน					
3.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการ ประสานงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย					
3.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนด บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน					
3.3 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการกำหนด แผนการทำงานที่ชัดเจน					

ระดับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าไหมแพรวา	ระดับความสำเร็จ				
	5	4	3	2	1
4. การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง					
4.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้าง เครือข่ายเกี่ยวกับระบบติดต่อสื่อสารในระดับท้องถิ่น และการพึ่งพาตนเองให้มากขึ้น					
4.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีกิจกรรม เครือข่ายร่วมกับกลุ่ม/องค์กรอื่น ๆ ในชุมชน					
4.3 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือในระดับตำบล อำเภอ และ จังหวัด					
5. การพัฒนาและปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน					
5.1 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีการพัฒนา ต่อเนื่องและเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน					
5.2 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีผลการ ดำเนินงานของวิสาหกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง					
5.3 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าไหมแพรวามีจำนวน สมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พระมนตรี ลือชา
วัน เดือน ปี เกิด	18 เมษายน 2539
สถานที่เกิด	เชียงใหม่

